

พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
**Rubber Farmers' Behavior on Credit Usage in Khokpho District,
Pattani Province**

นนุช วัฒนประดิษฐ์
Nongnuch Wattanapradith

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management
Prince of Songkla University**

2553

ชื่อสารนิพนธ์ พฤติกรรมการใช้บริการสินค้าของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน นางนงนุช วัฒนประดิษฐ์
สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์)

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เฉิด โฉม)

..... กรรมการ
(อาจารย์กนกพร ภาชีรัตน์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร

ชื่อสารนิพนธ์ พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นางนงนุช วัฒนประดิษฐ์

สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี (2) พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย (3) ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย (4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย (5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนยางพาราเนื้อที่ไม่เกิน 25 ไร่ในอำเภอโคกโพธิ์ จำนวน 120 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติไคสแควร์ (χ^2)

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.7 มีอายุเฉลี่ย 47 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปวช. ร้อยละ 41.6 เกษตรกรผ่านการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 55.0 เกษตรกรทุกครัวเรือนมีอาชีพอื่นนอกเหนือจาก การทำสวนยางพารา โดยร้อยละ 42.5 มีอาชีพปลูกพืช มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 21,508.30 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้จากการทำสวนยางพารา เฉลี่ย 9,320.80 บาทต่อเดือน และรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น เฉลี่ย 11,687.50 บาทต่อเดือน ด้านรายจ่ายเกษตรกรมีรายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละ 20,204 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่รายจ่ายของเกษตรกรเป็นรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย 9,166 บาทต่อเดือน รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้สินเฉลี่ย 5,514 บาทต่อเดือน เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 9.5 ไร่ต่อเดือน เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้บริการแหล่งสินเชื่อในระบบเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 51.7 รองลงมาใช้บริการสินเชื่อทั้งในระบบและนอกระบบ ร้อยละ 35.8 แหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรใช้บริการ คือ ธนาคาร (ธ.ก.ส.และธนาคารออมสิน) ร้อยละ 64.8 รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้านร้อยละ 53.3 ส่วนแหล่งเงินกู้นอกระบบที่ใช้มากที่สุดคือจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 74.1 รองลงมาคือ การเดินแซร์ ร้อยละ 67.2 หลักประกันที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้ที่ดินจำนองร้อยละ 65.8 รองลงมาคือ ใช้บุคคลค้ำประกันร้อยละ 51.6 เกษตรกรมีภาระหนี้สินเฉลี่ย 235,208.3 บาทต่อ

เดือน หนี้สินที่เป็นภาระหนักของเกษตรกรคือ หนี้ในระบบร้อยละ 71.7 ด้านการออมเกษตรกรมีการออมน้อยมากคือ ร้อยละ 21.7 โดยมีรูปแบบการออมคือ การฝากธนาคารร้อยละ 73.1 เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐผ่านโครงการพักชำระหนี้

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรมากคือ ระยะเวลาการผ่อนชำระนาน การให้บริการของพนักงาน การหาลูกค้า ความหลากหลายของประเภทเงินกู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของวัตถุประสงค์ ให้เงินกู้/วงเงินเครดิตสูง ความรวดเร็วในการอนุมัติ คำแนะนำจากญาติ/เพื่อน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ หลักประกันสินเชื่อและเงื่อนไขขั้นตอนการขอสินเชื่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับแหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรเลือกใช้พบว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพและระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการแหล่งสินเชื่อที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ และรายได้ในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการแหล่งสินเชื่อที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนความสัมพันธ์ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับจำนวนหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า รายได้ครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้สิน พื้นที่ถือครองที่ดิน อายุของเกษตรกร และระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ และ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

สำหรับปัญหาที่เกษตรกรชาวสวนยาพาราวย่อยพบในการใช้บริการสินเชื่อคือ การถูกจำกัดแหล่งสินเชื่อโดยผู้ขายสินค้าและบริการร้อยละ 75.8 รองลงมาคือ สถาบันการเงินมีความล่าช้าในการอนุมัติสินเชื่อ ร้อยละ 69.2

Minor Thesis Title : Rubber Farmers' Behavior on Credit Usage in Khokpho District,
Pattani Province
Author : Mrs. Nongnuch Wattanapradith
Major Program : Agribusiness Management
Academic Year : 2009

Abstract

The research aimed to study (1) the social and economic features of rubber farmers in Khokpho District, Pattani Province (2) rubber farmers' behavior on credit usage (3) the marketing factors affecting rubber farmers' behavior on credit usage (4) the relationships between the social and economic factors and rubber farmers' behavior on credit usage and (5) problems, threats and suggestions on rubber farmers' behavior on credit usage. The data was collected through the accidental sampling. The respondents were 120 rubber farmers owning 25 rais of rubber plantations in maximum in Khokpho District. The data was analyzed by the descriptive statistics and Chi-Square statistics (χ^2).

The results revealed as details. The rubber farmers, 66.7%, were mostly female smallholders, and 41-50 years old in average. The small holders, 41.6%, were secondary or vocational level educated. Half of the smallholders, 55.0%, had been participated in sufficiency economy training. The farmers did crop cultivation as their supplementary career besides rubber planting, 42.5%. The average household income was 21,508.30 baht/month. The income derived from rubber plantations was 9,320.80 baht and other career is 11,678.50 baht/month. Most of the expense was spent in consumption. The average expense was 9,166 baht each household. The debt payment was 5,514 baht each household. The average land ownership was 9.5 rais each household. Half of the farmers, 51.7%, applied for credit usage only as formal debt. The farmers, 35.8%, applied for credit usage as formal and informal debt. The loan sources were commercial banks (Bank for Agriculture and Agricultural Cooperative and Government Saving Bank), 64.8%, and village funds, 53.3%. The informal debt was mostly supported by relatives, 74.1%, and share participation, 67.2%. The loan guarantee was land mortgage, 65.8%, and personnel guarantee, 51.6%. The farmers' average debt amount was 235,208.30 baht each household. The main debt was formal debt, 71.7%. However, the farmers

rarely do their saving, 21.7%. The saving was done in form of bank deposit, 73.1%. Most of the farmers were supported by the government sector through the debt suspension project.

The marketing factors affecting the farmers' credit usage in the high level are long-term installment, the services provided by the employees, diversity of credit, high amount of credit, fast approval, advertising and collateral.

The relationships between the social and economic factors and loan sources, which the farmers choose, were as following. The expense on investment in career and educational level related to the decision on loan sources with statistically significance at $\alpha = 0.01$. The household income relate to the decision on loan sources with statistically significance at $\alpha = 0.05$. The relationships between social and economic factors and farmers' household debt amount was as details. The household income, consumption expenses, other essential expenses, debt payment, owned area, farmers' ages, and educational level related to debt amount and numbers of household members with statistically significance at $\alpha = 0.01$ and at $\alpha = 0.05$ respectively.

The problems, which the farmers encounter in credit usage, were as following. The loan sources were restricted by the product and service sellers, 75.8%. Finally, the financial firms were slow in credit approvals, 69.2%.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขกระท่งเสร็จสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์ ที่กรุณาให้เวลา คำปรึกษา และคำแนะนำด้านต่าง ๆ การตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องงานวิจัย สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูง และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เติตโณมและ อาจารย์กนกพร ภาชีรัตน์ กรรมการสอบ ที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณเกษตรกรชาวสวนยางพาราทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ MAB 10 ทุก ๆ คน ที่คอยเป็นห่วงและให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันให้สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้กำลังใจในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณทุก ๆ คนที่คอยเป็นแรงใจในการสนับสนุนและให้กำลังใจที่ดีกับผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและคุณประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการีและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

นนุช วัฒนประดิษฐ์

มิถุนายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	5
2.1 โครงสร้างรายได้และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร	5
2.2 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องการให้บริการสินเชื่อ	10
2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	25
3.1 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	29
4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย	29
4.2 พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย	39
4.3 ปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกร	45
4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ กับการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกร	46
4.5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกร ชาวสวนยางพารารายย่อย	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	53
5.1 สรุปผลการวิจัย	53
5.2 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย	56
5.3 ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	57
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	62
ประวัติผู้เขียน	70

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	โครงสร้างรายได้เงินสดหลังหักรายจ่ายในการบริโภคนและอุปโภคของครัวเรือน เกษตรกรปีเพาะปลูก 2549/50 เป็นรายภาค	6
2.2	ข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรทำสวนยางพารา ปี 2550 อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	6
2.3	ขนาดหนี้สิน ประเภทสินเชื่อและแหล่งเงินกู้ของครัวเรือนเกษตรกร ปีเพาะปลูก 2549/50 เป็นรายภาค	9
2.4	ข้อมูลการขอขึ้นทะเบียนหนี้ในระบบของเกษตรกรในอำเภอโคกโพธิ์	9
2.5	สาเหตุแห่งการเป็นหนี้ในระบบ	10
3.1	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	26
4.1	ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย	30
4.2	ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย	33
4.3	ลักษณะและพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ	39
4.4	วัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อและภาระหนี้สินของเกษตรกร	43
4.5	การออมเงินของเกษตรกร	44
4.6	ความช่วยเหลือจากภาครัฐและการเข้าร่วม โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินในระบบ	45
4.7	ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ	46
4.8	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ กับแหล่งสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้บริการ	47
4.9	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ กับจำนวนหนี้ในครัวเรือนของเกษตรกร	50
4.10	ปัญหาอุปสรรค	51
4.11	ข้อเสนอแนะ	52

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ราคาขางพาราเฉลี่ยรายเดือน ปี 2548-2553	8
3.1	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการใช้บริการสินเชื่อ	28

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

จากปัญหานี้สินของเกษตรกรรายย่อยที่เป็นปัญหาเรื้อรังมาเป็นเวลายาวนาน ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งอาจมาจากการขาดนิสยการออม การขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ การเปลี่ยนแปลงทางระบบสังคมและเศรษฐกิจ การขยายตัวของสังคมเมืองสู่สังคมชนบทที่ทำให้รูปแบบใช้ชีวิตของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับนวัตกรรมทางการเงินที่มีการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายทำให้เกษตรกรมีโอกาสเลือกใช้บริการได้มากขึ้น ในหลายรูปแบบ การบริการทางการเงิน ทั้งสถาบันทางการเงินในระบบและนอกระบบ รวมถึงบริการทางการเงินซึ่งอยู่ในรูปแบบที่แอบแฝงมาในกิจกรรมต่างๆ เช่น การขายผ่อน ระบบไฟแนนซ์ ระบบแชร์ลูกโซ่ ในรูปแบบของปัจจัยการผลิตหรือการลงทุน การจำหน่าย การขายฝาก การร่วมทุน ซึ่งเกษตรกรรายย่อยขาดความรู้ความเข้าใจในข้อดีข้อเสียของบริการทางการเงินแต่ละแบบ อาจทำให้เกิดการตัดสินใจผิดในการเลือกใช้บริการทางการเงินที่มีต้นทุนสูงกว่าที่ควรหรือมีความเสี่ยงสูงได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดภาระหนี้สินครัวเรือนภาคการเกษตรที่มีอัตราสูงชันมาก ในปัจจุบัน (พฤษ์ เถาวิล, 2548)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้สินภาคครัวเรือนโดยการส่งเสริมการให้มีบริการทางการเงินในระดับฐานราก (Microfinance) เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยได้พัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีบริการทางการเงินขั้นพื้นฐานที่ครบวงจร มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้มีรายได้น้อยผ่านแผนพัฒนาสถาบันการเงิน ฉบับที่ 2 ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552) นอกจากนี้ภาครัฐได้พยายามแก้ไขปัญหาความยากจนและการขาดเงินทุนสำหรับเกษตรกรรายย่อย เช่น การออกระเบียบว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร, 2551) เพื่อบรรเทาปัญหาในเรื่องหนี้สินให้เกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ทำกิน นอกจากนี้ยังได้ให้การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งแหล่งเงินทุนสำหรับเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อยไว้หลายรูปแบบเพื่อลดการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง เช่น กองทุนหมู่บ้าน เงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน รวมถึงนโยบายการแก้ปัญหานี้สินนอกระบบโดยให้ผู้มีหนี้ได้ใช้บริการแหล่งเงินกู้ในระบบผ่านสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย การให้กู้ยืมแก่เกษตรกรผู้ที่มีที่ทำกินในเขตปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม การสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์

การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมการออมและจัดการให้สินเชื่อให้แก่ผู้ต้องการเงินทุนโดยคิดดอกเบี้ย ในอัตราที่ต่ำ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีแหล่งเงินทุนต่าง ๆ มากมาย แต่ปัญหาเรื่องภาระหนี้สินและการใช้บริการทางการเงินนอกระบบของเกษตรกรรายย่อยก็ยังคงมีอยู่ และยังมีข้อจำกัดสำหรับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนดังกล่าวของเกษตรกรบางกลุ่ม

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2547 เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก ซึ่งได้ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่งผลต่อการทำมาหากินของเกษตรกร ประกอบกับราคายางพารามีความผันผวนมาก ดังนั้นรายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจึงมีความไม่แน่นอน มีผลต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ และปัญหาหนี้สินที่จะตามมา

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ โดยเลือกพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ทำกินของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลากหลายรูปแบบ เช่น ทำนา ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ การเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะการทำสวนยางพารามีการทำมากที่สุด และในด้านของสถานที่ตั้งของอำเภอพบว่ามีความได้เปรียบด้านพื้นที่หลายด้าน เช่น มีระบบชลประทาน การคมนาคมสะดวก มีระบบเศรษฐกิจที่ดี เพราะเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดยะลาและจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่าง ทำให้มีความสะดวกในการเดินทาง และได้รับกระแสวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของสังคมเมืองเข้ามาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ปัจจุบันเกษตรกรมีครัวเรือนทั้งสิ้น 12,295 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 100,000 บาทต่อปี พื้นที่ทำการเกษตร 166,427 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอโคกโพธิ์, 2552) และมีวงเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้กู้สำหรับสมาชิกที่เป็นเกษตรกรจาก 2 สาขาในอำเภอโคกโพธิ์เป็นเงิน 639 ล้านบาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2552) ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดปัตตานีทั้งจังหวัดให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรในปี 2551 เพียง 88 ล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552) ในอำเภอโคกโพธิ์มีสถาบันการเงินในระบบสำหรับให้เกษตรกรรายย่อยได้เลือกใช้บริการหลากหลายถึง 12 แห่ง

นอกจากนี้ ยังมีสถาบันกึ่งระบบ คือการรวมกลุ่มของประชาชนที่ดำเนินการรวมกลุ่มกันเพื่อระดมทุนและให้สินเชื่อภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานทางราชการ เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ กลุ่มงานอาชีพต่าง ๆ และสถาบันการเงินที่อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การรับจำนำรถ การจำนำทอง การขายวัสดุการเกษตรในรูปเงินเชื่อ หรือการเข้ามาในรูปของการให้เข้าร่วมหุ้นเป็นหุ้นส่วนธุรกิจของสินค้าทางการเกษตร

จากการขยายตัวของเมือง ทำให้รูปแบบ การดำเนินชีวิตของเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในชนบทปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากวิถีชีวิตการเป็นอยู่แบบเดิมที่ไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากนัก มาเป็นความเป็นอยู่ตามกระแสของสังคมเมือง ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากขึ้น ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น การให้สินเชื่อและการให้บริการทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ เข้าถึงเกษตรกรมากขึ้น

ดังนั้น การที่จะแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรรายย่อยให้ตรงเป้าและได้ผลดี จำเป็นต้องเข้าใจถึงพฤติกรรมการก่อหนี้ของเกษตรกรก่อนว่าทำไมจึงต้องก่อหนี้ วัตถุประสงค์ของการก่อหนี้ และการเลือกใช้บริการสินเชื่อ และบริการทางการเงินในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของภาระหนี้สินในครัวเรือนเกษตรกรด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ เพื่อที่จะได้แนะนำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการใช้จ่าย ควบคู่กับส่งเสริมการออม การให้การศึกษาและความรู้ทางการเงิน และการเปิดช่องทางการเงินให้สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบที่มีต้นทุนต่ำ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ศึกษา
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ศึกษา
- 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ กับการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ศึกษา
- 5) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสินเชื่อ ของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ศึกษา

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

- 1) พื้นที่การศึกษา ในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เจาะจงเลือกพื้นที่จากตำบลที่มีครัวเรือนเกษตรกรทำสวนยางพารามากจำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลโคกโพธิ์ ตำบลทรายขาว และตำบลมะกรูด
- 2) ประชากรที่ทำการศึกษาคือ เกษตรกรที่ทำสวนยางพารารายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรไม่เกินครอบครัวละ 25 ไร่ ในพื้นที่ศึกษา
- 3) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ ศึกษาถึงปัจจัยทางด้านการตลาดและปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรรายย่อยชาวสวนยางพารา
- 5) ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลคือ เดือนมกราคม 2553

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรในพื้นที่ จะได้รับทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการก่อหนี้รวมถึงพฤติกรรมก่อหนี้ และรูปแบบการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยในพื้นที่ศึกษา รวมถึงจะได้รับความรู้ถึงปัญหาอุปสรรค ที่เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อในระบบได้ เพื่อจะได้ นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับท้องถิ่นและแก้ปัญหาดังกล่าวโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้อย่างตรงเป้าหมาย สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ และลดปัญหาหนี้สินเกษตรกร
- 2) เพิ่มโอกาสให้เกษตรกรรายย่อยได้เข้าถึงบริการสินเชื่อ ในระบบจากสถาบันการเงินได้มากขึ้น ตามศักยภาพและขีดความสามารถของเกษตรกร

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

การตรวจสอบเอกสารในบทนี้ได้รวบรวมและเรียบเรียงบทความ งานวิจัยในประเด็นต่างๆ ที่ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้แล้ว เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้แบ่งการตรวจสอบเอกสารออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับดังนี้

2.1 โครงสร้างรายได้และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

1) โครงสร้างรายได้เกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) ได้รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานการเกษตร ปี 2549-2550 พบว่าครัวเรือนเกษตรกรโดยรวมส่วนใหญ่มีรายได้จากกิจกรรมนอกภาคการเกษตร และเป็นจำนวนที่มากกว่ารายได้จากภาคการเกษตร ยกเว้นในภาคใต้ ที่ครัวเรือนเกษตรกรยังมีรายได้จากภาคการเกษตรมากกว่ารายได้นอกภาคการเกษตร

โดยครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยสุทธิที่ 129,236 บาทต่อปี เป็นรายได้จากภาคการเกษตร 50,370 บาทต่อปี รายได้จากนอกภาคการเกษตร 78,866 บาทต่อปี ส่วนครัวเรือนเกษตรกรในภาคใต้มีรายได้ สุทธิที่ 196,389 บาทต่อปี รายได้จากภาคการเกษตร 110,565 บาทต่อปี รายได้จากนอกภาคการเกษตร 85,824 บาทต่อปี ส่วนครัวเรือนเกษตรกร ที่มีรายได้สุทธิน้อย คือครัวเรือนเกษตรกรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้สุทธิ 100,128 บาทต่อปี เป็นรายได้จากภาคการเกษตรเพียง 23,392 บาทต่อปี และเป็นรายได้จากนอกภาคการเกษตร 76,736 บาทต่อปี (ตารางที่ 2.1)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวหรือเป็นรายได้หลักในครัวเรือนได้ จำเป็นต้องหารายได้เสริมจากด้านอื่นเข้ามาเป็นรายได้หลักแทนรายได้จากการทำการเกษตรยกเว้นเกษตรกรในภาคใต้ซึ่งทำการเกษตรในพืชเศรษฐกิจซึ่งมีราคาสูงเช่น ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ส่วนเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้จากการเกษตรต่ำ เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพความแห้งแล้งไม่เหมาะแก่การทำการเกษตร พืชเศรษฐกิจหลัก เช่น มันสำปะหลังและข้าว มีราคาต่ำและมีต้นทุนในการผลิตที่สูง

ส่วนรายจ่ายในการอุปโภคและบริโภคในครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ยอยู่ที่ 84,465 บาทต่อปี ในภาคใต้มีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายจ่ายเฉลี่ยทั้งประเทศ คือ 114,954 บาทต่อปีแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในภาคใต้มีการใช้จ่ายในการอุปโภคและบริโภค สูงกว่าเกษตรกรในภาคอื่น

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างรายได้เงินสดหลังหักจ่ายในการบริโภครถและอุปโภคของครัวเรือน
เกษตร ปีเพาะปลูก 2549/50 เป็นรายภาค

หน่วย : บาทต่อครัวเรือน

รายการ	ประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
1.จำนวนครัวเรือนเกษตรกร (ครัวเรือน) คิดเป็นร้อยละ	5,778,338 100	1,326,019 22.95	2,688,561 46.53	877,310 15.18	886,448 15.34
2. รายได้เงินสดสุทธิของ ครัวเรือน	129,236	107,614	100,128	183,258	196,389
2.1 รายได้เงินสดสุทธิจาก การเกษตร	50,370	44,786	23,392	80,654	110,565
2.2 รายได้เงินสดสุทธิจาก กิจกรรมนอกภาคการเกษตร	78,866	62,828	76,736	102,604	85,824
3. รายจ่ายในการบริโภครถและ อุปโภคของครัวเรือน	84,465	80,807	64,518	120,316	114,954
3.1 รายจ่ายในการบริโภค	25,150	25,018	18,888	35,846	33,753
3.2 รายจ่ายในการอุปโภค	59,315	55,789	45,630	84,470	81,201
4. เงินสดคงเหลือ	44,771	26,807	35,610	62,942	81,435

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553ก

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรทำสวนยางพารา ปี 2550 อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ชื่อตำบล	พื้นที่ (ไร่)	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พื้นที่ทำสวนยางพารา (ไร่)	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทำสวนยางพารา	รายได้เฉลี่ยจากการทำสวนยางพาราต่อครัวเรือน/ปี(บาท)
โคกโพธิ์	22,032	15,156	7,712	1,057	38,343
นาประดู่	26,337	24,528	11,457	452	83,243

ทรายขาว	29,987	16,778	10,157	688	124,757
ท่าเรือ	25,662	22,418	10,983	543	74,386

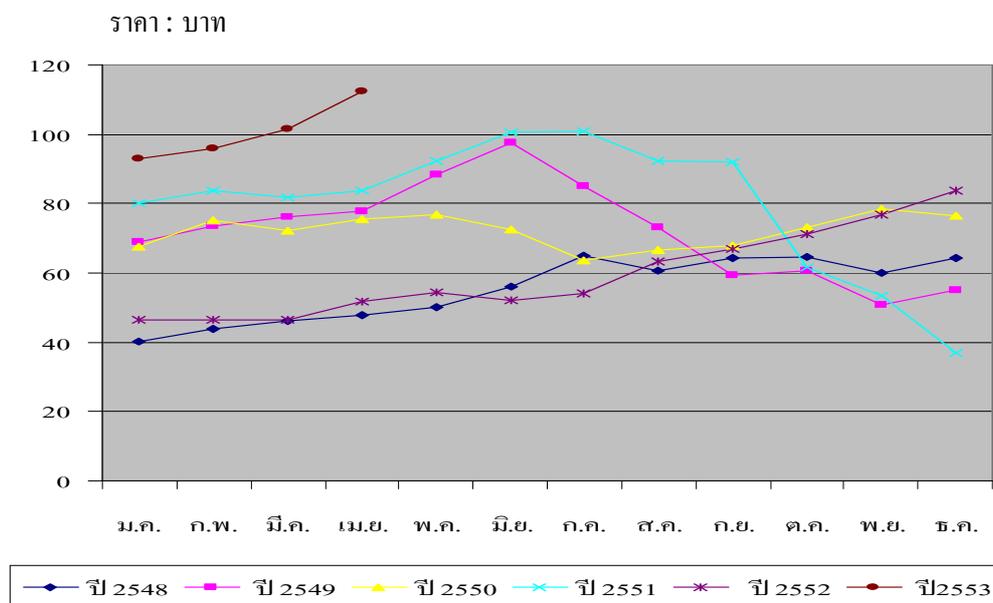
ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชื่อตำบล	พื้นที่(ไร่)	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พื้นที่ทำ สวน ยางพารา (ไร่)	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกรทำ สวนยางพารา	รายได้เฉลี่ยจาก การทำสวน ยางพาราต่อ ครัวเรือน/ปี (บาท)
ควนโนรี	14,437	13,347	8,743	408	142,491
ป่าบอน	8,656	7,023	2,704	502	61,643
มะกรูด	14,753	11,110	5,164	726	93,037
ช้างให้ตก	10,410	7,674	4,963	494	109,003
ทุ่งพลา	15,312	12,560	7,803	449	120,576
ปากล่อ	21,523	17,132	9,478	1,046 *	127,176
บางโกระ	10,407	10,212	3,242	230	131,530
นาเกตุ	24,668	20,784	9,641	460	94,476

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโคกโพธิ์ , 2552

จากตารางที่ 2.2 พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราในตำบลโคกโพธิ์มีรายได้จากการทำสวนยางพาราต่ำกว่าเกษตรกรจากตำบลอื่น เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า ประกอบกับลักษณะทางพื้นที่ของตำบลโคกโพธิ์อาจไม่เหมาะกับการปลูกยางพาราทำให้มีผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าตำบลอื่น สวนตำบลทรายขาวเป็นตำบลที่มีที่อยู่เชิงเขาจึงเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการทำสวนยางพารา มากกว่าทำให้มีผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่า

ราคาขางพาราเฉลี่ยรายเดือน ปี 2548-2553

ภาพที่ 2.1 : ราคาขางพาราเฉลี่ยรายเดือน ปี 2548-2553

ที่มา : คัดแปลงจากธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553

จากภาพที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าราคาขางพาราจะมีแนวโน้มที่สูงขึ้น แต่เมื่อมีราคาต่ำลงก็จะมีราคาต่ำลงมาก ราคาขางพารามีความผันผวนขึ้นลงมากทำให้เกษตรกรที่ทำสวนขางพาราขายจะมีพื้นที่ทำกินน้อย ไม่สามารถอาศัยรายได้จากการสวนขางพาราเพียงทางเดียวในการดำรงชีพได้

2) ภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) ได้รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคม ครัวเรือนและแรงงานการเกษตร ปี 2549-2550 พบว่าครัวเรือนเกษตรกรโดยรวมส่วนใหญ่มีเป็นหนี้สินจากแหล่งกู้ยืมจากธนาคาร ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาคือกลุ่มองค์กรคือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่วนแหล่งเงินกู้นอกระบบจะนิยมยืมจากญาติพี่น้อง โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 47,672 บาทต่อครัวเรือน ส่วนภาคใต้มีหนี้สินเฉลี่ย 32,788 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งนับว่าต่ำกว่าภาคอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรจากพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมันมีราคาสูง และมีต้นทุนในการทำการเกษตรที่ต่ำกว่าการทำการเกษตรประเภทอื่น (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 ขนาดหนี้สิน ประเภทสินเชื่อ และแหล่งเงินกู้ของครัวเรือนเกษตร ปีเพาะปลูก 2549/50 เป็นรายภาค

รายการ	ประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
1. หนี้สินต้นปี(บาท/ครัวเรือน)	47,672	58,813	39,749	70,155	32,788
2. ประเภทสินเชื่อ (ร้อยละ)	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
3.1 เงินสด	98.25	98.74	98.95	97.48	96.02
3.2 สิ่งของ	1.75	1.26	1.05	2.52	3.98
3. แหล่งเงินกู้ยืม (ร้อยละ)	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
3.1 ญาติ พี่น้อง เพื่อบ้าน	4.25	1.98	4.37	6.29	5.65
3.2 เจ้าของที่ดิน นายทุน	1.99	2.15	2.14	2.37	0.12
3.3 ธนาคาร	65.33	69.43	61.69	64.21	70.09
3.4 กลุ่มองค์กร	26.20	24.51	31.02	21.92	22.06
3.5 อื่น ๆ - นอกระบบ	0.26	0.37	0.25	0.11	0.34
- ในระบบ	1.97	1.56	0.53	5.10	1.74

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553ข

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลการขอขึ้นทะเบียนหนี้ในระบบของเกษตรกรในอำเภอโคกโพธิ์

อาชีพ	จำนวนราย	จำนวนเงิน(บาท)
เกษตรกร	32	4,451,000
ข้าราชการ	3	430,000
รัฐวิสาหกิจ	1	120,000
พนักงาน/ลูกจ้าง	0	0
ค้าขาย	22	2,228,000
รับจ้าง	22	2,547,000
ไม่มีอาชีพ	1	80,000
รวม	81	9,856,000

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาโคกโพธิ์, 2553ก

จากตารางที่ 2.4 พบว่าเกษตรกรในอำเภอโคกโพธิ์ที่มีหนี้นอกระบบได้ขึ้นทะเบียนหนี้นอกระบบเพียง 32 ราย วงเงินเป็นหนี้ 4,451,000 บาท นับว่าเกษตรกรยังให้ความสนใจในการขึ้นทะเบียนหนี้นอกระบบในจำนวนที่น้อยอยู่ สาเหตุอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในโครงการ หรือเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยตัว

ตารางที่ 2.5 สาเหตุแห่งการเป็นหนี้นอกระบบ

สาเหตุแห่งการเป็นหนี้	จำนวนราย
เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ	33
เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ	41
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุคคลอื่น	2
ค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย	1
ค่ารักษาพยาบาล	4
รวม	81

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาโคกโพธิ์, 2553ช

จากตารางที่ 2.5 พบว่าสาเหตุของการเป็นหนี้นอกระบบของบุคคลที่ขึ้นทะเบียนหนี้นอกระบบส่วนใหญ่เป็นหนี้ เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ 41 ราย รองลงมา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ 33 ราย

2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ บริการทางการเงินและสถาบันทางการเงินที่ให้บริการสินเชื่อ

1) ความหมายของสินเชื่อ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552) สินเชื่อ หมายถึง อำนาจในการเข้าถึงการใช้สินค้าและบริการ โดยสัญญาว่าจะชดใช้คืนในอนาคต โดยสินเชื่ออาจอยู่ในรูปของสินค้าและบริการ หรือในรูปของเงินก็ได้ เนื่องจากในทางเศรษฐศาสตร์มองว่าหน่วยเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจนั้นอาจมีลักษณะการใช้ทรัพยากรที่ไม่สมดุลกัน บางหน่วยเศรษฐกิจอาจมีความต้องการใช้สินค้าและบริการมากกว่าทรัพยากรที่ตนมีอยู่ในปัจจุบัน ขณะที่บางหน่วยเศรษฐกิจอาจมีทรัพยากรเหลือใช้เกินความต้องการ หากมีการโอนทรัพยากรส่วนที่เหลือใช้ไปให้ผู้ที่มีความต้องการใช้ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ ทางกฎหมายเรียกหน่วยเศรษฐกิจที่เป็นผู้รับทรัพยากรนั้นว่าลูกหนี้ และเรียกหน่วยเศรษฐกิจที่เป็นผู้ให้ยืมทรัพยากรนั้นว่าเป็นเจ้าหนี้หรือผู้ให้สินเชื่อ

2) แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อ

ชนินทร์ พิทยาวิวิธ (2548) วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อกำหนดความสามารถ (Ability to Pay) และความพร้อม (Willingness to Pay) ที่ผู้กู้ยืมจะจ่ายคืนเงินที่กู้ยืมตามเงื่อนไขของสัญญา ธนาคารต้องกำหนดความเสี่ยงที่ธนาคารยอมรับได้ในแต่ละกรณี รวมถึงวงเงินการให้สินเชื่อที่จะให้ผู้กู้ยืมเมื่อคำนึงถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และยังคงคำนึงถึงความจำเป็นที่ต้องกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาในการให้กู้ยืม และปัจจัยบางประการที่จะทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยจะต้องประเมินให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นธนาคารจะต้องพยายามทำการประเมินตัวผู้กู้ยืมโดยดูจากประวัติผู้กู้ยืมในอดีต และสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ตลอดจนความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อที่จะได้พิจารณาว่าธนาคารจะได้รับหรือคืนหรือไม่ อย่างไรก็ตามการให้กู้ยืมไม่ควรขึ้นอยู่กับประวัติและชื่อเสียงของผู้กู้เท่านั้น เพราะการกู้ยืมเป็นการทำสัญญาในปัจจุบัน แต่การจ่ายชำระหนี้เป็นเรื่องในอนาคต

นิวัฒน์ กาญจนภูมิินทร์ (2552) หลักการ 6 C's เพื่อการวิเคราะห์สินเชื่อ

ทุกครั้งที่ในการขอสินเชื่อ สถาบันการเงินจะให้ผู้ขอสินเชื่อกรอกใบสมัครขอสินเชื่อ เอกสารประกอบ และหนังสือยินยอมเพื่อใช้ในการเรียกดูข้อมูลเครดิตของผู้ขอสินเชื่อ ในเบื้องต้นสถาบันการเงิน มักใช้ข้อมูลจากทั้งใบสมัครขอสินเชื่อของผู้ขอสินเชื่อ จากเอกสารประกอบ และข้อมูลจากเครดิตบูโร เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการตัดสินใจว่า ผู้ขอสินเชื่อจะเป็นลูกค้าที่เมื่อรับเงินกู้ไปแล้ว จะมีความสามารถในการจ่ายคืนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งสถาบันการเงินเกือบทุกรายมักจะใช้หลัก 6 C's ในการประเมินเครดิตของผู้ขอสินเชื่อ ซึ่ง 6 C's ที่ว่านี้ประกอบด้วย

1. Character หรือ Credit Reputation คือ คุณลักษณะหรือวินัยในการใช้และการชำระสินเชื่อในอดีต ซึ่งบอกถึงการรักษาสัญญาในการใช้สินเชื่อ การชำระหนี้ตรงเวลาหรือไม่

2. Capacity คือ ความสามารถในการจ่ายชำระหนี้คืน เช่น ผู้ขอสินเชื่อมีงานการที่มั่นคงหรือไม่และมีอายุการทำงานมานานเท่าไรในบริษัทที่ทำอยู่ในปัจจุบัน รายได้เพียงพอต่อหนี้สินที่มีอยู่หรือไม่ ความสามารถของผู้ขอสินเชื่อที่จะสามารถชำระหนี้ได้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจัยในข้อนี้แสดงถึงความมั่นคงของรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ในอนาคต

3. Capital คือ เงินทุน หรือสินทรัพย์ หรือเงินฝากของผู้ขอสินเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสินเชื่อที่ใช้เพื่อการประกอบธุรกิจจะให้ความสำคัญในปัจจุบันนี้มาก สถาบันการเงินจะพิจารณาเฉพาะเงินทุนหรือสินทรัพย์ของผู้ขอสินเชื่อในขณะที่พิจารณาสินเชื่ออื่นๆ แม้ว่าเงินทุนหรือสินทรัพย์หรือเงินฝากจะไม่ใช่แหล่งของเงินที่สถาบันการเงินคาดหวังว่าจะได้รับการชำระจากแหล่งเงิน

เหล่านี้ก็ดี แต่แหล่งเงินทุนนี้จะเป็นแหล่งเงินสำรองสำหรับการชำระหนี้ของผู้กู้ในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับรายได้ของผู้กู้ขึ้น

4. Conditions คือ ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขอื่นที่มีผลกระทบต่อรายได้ เช่น เศรษฐกิจ อาชีพ การส่งเสริมจากภาครัฐ ตัวอย่างเช่น ในสถานะของเงินเพื่อที่เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้รายได้สุทธิลดลงซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการชำระ ซึ่งสถาบันการเงินก็จะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ในการพิจารณาสินเชื่อ อาชีพบางอาชีพมีความมั่นคงในรายได้ และการงาน เช่น การรับราชการ

5. Collateral คือ หลักประกันที่เป็นทรัพย์สินซึ่งผู้กู้นำมาจำนำ หรือจำนองเพื่อให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจและลดความเสี่ยงหากผู้ขอสินเชื่อไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ก็สามารถนำมาขายทอดตลาดได้ตามที่กฎหมายกำหนด อาทิเช่น สินเชื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งการให้สินเชื่อประเภทนี้ก็มักจะมียอดราคาออกเบียดที่ต่ำ

6. Common Sense คือ ปัจจัยที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ ว่าผู้ขอสินเชื่อจะใช้สินเชื่ออย่างสมเหตุสมผลและจะไม่เป็นการสร้างหนี้จนเกินตัว หรือไม่มีเหตุผลที่จะต้องมีสินเชื่อที่ขอเพิ่ม อาทิเช่น การมีบัตรเครดิตจำนวนหลายใบ ถึงแม้จะไม่เคยมีประวัติการผิดนัด แต่อาจทำให้สร้างหนี้จนเกินตัว

3) บริการทางการเงินและ สถาบันการเงินที่ให้บริการสินเชื่อ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552) สถาบันการเงิน (Financial Institutions) สถาบันการเงินเป็นผู้รับความเสี่ยงในการปล่อยกู้ หรือลงทุนให้กับผู้ฝากเงินและมีภาระต้องคืนเงินฝากตามเงื่อนไขที่กำหนด สถาบันการเงินในประเทศไทย ประกอบด้วย

1. ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นตัวกลางหลักในการระดมเงินฝากจากผู้ฝากเงินเพื่อปล่อยสินเชื่อแก่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็น ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

2. บริษัทเงินทุนซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นในการประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค และกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ

3. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นเพื่อประกอบธุรกิจให้กู้ยืมโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ รับซื้ออสังหาริมทรัพย์ตามสัญญาขายฝาก เป็นต้น

4. สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions : SFIs) ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาเฉพาะด้าน

ของรัฐบาล ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

5. สถาบันการเงินประเภทให้สินเชื่อรายย่อย (Micro-Credits) เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ Credit Unions และโรงรับจำนำ เป็นต้น

6. Non-banks เป็นธุรกิจที่ไม่รับฝากเงินจากประชาชน แต่ปล่อยกู้ให้กับผู้ที่ต้องการเงินทุน ในปัจจุบัน กระทรวงการคลังและ ธปท. กำกับดูแลธุรกรรมที่ปล่อยกู้บางประเภทให้กับผู้บริโภค เช่น บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล เป็นต้น เพื่อดูแลให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการอย่างเป็นธรรม

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มูลนิธิชัยพัฒนา (2553) ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและบริการที่อยู่ในระดับที่พอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความเพียงพอนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบครอบ

3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบครอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนในการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ประเทศไทยกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานแล้วประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจพอเพียงจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจภาคการเกษตร โดยมุ่งเน้นให้ผู้ผลิต ผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นการผลิตและการบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะความเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเสี่ยงที่เกษตรกรมักพบเป็นประจำคือ ความเสี่ยงด้านราคาสินค้า ความเสี่ยงจากการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ (ฝนแล้ง น้ำท่วม โรคระบาด)

2) ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงในระบบครอบครัวไทยนั้น ได้เปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญด้านเทคโนโลยีและระบบอุตสาหกรรม ที่ทำให้ชุมชนต่างๆ กลายมาเป็นเมืองมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวได้รับค่านิยมใหม่ๆ มากขึ้น มีการต่อต้านประเพณีและความเชื่อดั้งเดิม สมาชิกมีความเป็นอิสระทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรม มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น โดยเฉพาะในครอบครัวในเขตเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขันเพื่อการอยู่รอด และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ก็จะส่งผลถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือพฤติกรรมในการซื้อสินค้า การทำงาน หรือความสนใจในเรื่องครอบครัว ที่อยู่อาศัยและเรื่องอื่นๆ ที่แตกต่างกัน

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาแล้วซึ่งการใช้สินค้าและบริการ ทั้งนี้หมายรวมถึงกระบวนการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการซื้อและการใช้สินค้า

การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค เป็นวิธีการศึกษาที่แต่ละบุคคลทำการตัดสินใจที่จะใช้ทรัพยากร เช่น เวลา บุคลากร และอื่นๆ เกี่ยวกับการบริโภคสินค้า ซึ่งนักการตลาดต้องศึกษาว่าสินค้าที่เขาจะเสนอนั้น ใครคือผู้บริโภค (Who?) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What?) ทำไมจึงซื้อ (Why?) ซื้ออย่างไร (How?) ซื้อเมื่อไร (When?) ซื้อที่ไหน (Where?) ซื้อและใช้บ่อยครั้งเพียงใด (How often) รวมทั้งการศึกษาว่าใครมีอิทธิพลต่อการซื้อเพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่เกิดสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดความต้องการ สิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำที่ผู้ผลิตและผู้ขายไม่สามารถคาดได้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อที่จะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่างๆ ของผู้ซื้อ แม้จะมีการตอบสนองของผู้ซื้อ หรือการตัดสินใจของผู้ซื้อ

1. พฤติกรรมของผู้ซื้อ

ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าจะสนใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค (Buyer behavior) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการปฏิบัติการบริโภค ซึ่งหมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการด้วยเงิน และรวมทั้งกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้มีกระบวนการกระทำนี้ พฤติกรรมของผู้ซื้อนั้นเราหมายรวมถึงผู้ซื้อที่เป็นอุตสาหกรรม (Industrial buyer) หรือเป็นการซื้อบริษัทในอุตสาหกรรมหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อ แต่

พฤติกรรมของผู้บริโภคนั้นเราเน้นถึงการซื้อของผู้บริโภคเอง ปกติเรามักใช้คำว่า พฤติกรรมของลูกค้า (Customer behavior) แทนกันกับพฤติกรรมผู้ซื้อได้คำทั้งสองคือ พฤติกรรมผู้ซื้อและพฤติกรรมลูกค้านี้เป็นความหมายเหมือนกัน และก่อนไปในแง่ลักษณะในทางเศรษฐกิจของการบริโภคมากกว่า

2. การซื้อและการบริโภค

คำว่า พฤติกรรมผู้บริโภค นั้น ในความหมายที่ถูกต้องมิใช่หมายถึง การบริโภค แต่หมายถึงการซื้อของผู้บริโภค จึงเน้นถึงตัวผู้ซื้อเป็นสำคัญ การซื้อเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งของการตัดสินใจและไม่สามารถแยกออกได้จากการบริโภคสินค้า ทั้งที่กระทำโดยตัวผู้ซื้อเองหรือบริโภคโดยสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัวซึ่งมีผู้ซื้อทำตัวเป็นผู้แทนให้การซื้อแทนนั้น ผู้ซื้อแทนจะเป็นผู้ทำงานแทนความพอใจของผู้ที่จะบริโภคอีกต่อหนึ่ง ดังนั้น ผู้วิเคราะห์การตลาดจึงต้องระวังอยู่เสมอถึงความสัมพันธ์นั้น

สรุปพฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึง การกระทำของบุคคลบุคคลหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการหาให้มาและการใช้ซึ่งสินค้าและบริการ ส่วนพฤติกรรมผู้ซื้อนั้นหมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนสินค้า และบริการด้วยเงิน และรวมถึงการตัดสินใจ

บทบาทพฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง บทบาทของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ จากการศึกษาบทบาทพฤติกรรมของผู้บริโภค นักการตลาดได้นำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด โดยเฉพาะกลยุทธ์การโฆษณาและผู้แสดงโฆษณา (Presenter) ให้บทบาทใดบทบาทหนึ่ง เช่น ผู้ริเริ่ม ผู้มีอิทธิพล ผู้ตัดสินใจซื้อ ผู้ซื้อ และผู้ใช้โดยทั่วไปมี 5 บทบาท คือ

1. ผู้ริเริ่ม (Initiator) บุคคลที่รับรู้ถึงความจำเป็นหรือความต้องการ ริเริ่มซื้อ และเสนอความคิดเกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์ชนิดใดชนิดหนึ่ง
 2. ผู้มีอิทธิพล (Influence) บุคคลที่ใช้คำพูดหรือการกระทำตั้งใจหรือไม่ตั้งใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ การซื้อ และการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ
 3. ผู้ตัดสินใจ (Decision) บุคคลผู้ตัดสินใจหรือมีส่วนในการตัดสินใจว่าจะซื้อหรือไม่ซื้ออะไร ซื้ออย่างไร หรือซื้อที่ไหน
 4. ผู้ซื้อ (Buyer) บุคคลที่ซื้อสินค้าจริง
 5. ผู้ใช้ (User) บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริโภค การใช้ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ
- การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Analyzing consumer behavior) เป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การซื้อและการใช้ของผู้บริโภค เพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการ

พฤติกรรมการณ์ซื้อและการใช้ของผู้บริโภคคำตอบที่ได้จะช่วยให้ นักการตลาดสามารถจัดกลยุทธ์การตลาด (Marketing strategy) ที่สามารถสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

3) ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix)

เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการตลาด เกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ

- ผลิตภัณฑ์ (Product) การกำหนดรูปแบบต่างๆของตัวผลิตภัณฑ์ ชื่อ ตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ คุณภาพและประโยชน์ใช้สอย ตลอดจนบริการที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้น

- ราคา (Price) การกำหนดราคาเบื้องต้นสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์ ราคาเป็นกลไกสำคัญที่มักดึงดูดความสนใจของลูกค้า สามารถสร้างปฏิกิริยาจากลูกค้าได้ง่าย

- การจัดจำหน่าย (Place/Distribution) การตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือก สถานที่ เวลา ที่สินค้าและบริการถูกนำไปเสนอขายให้ถึงตลาดเป้าหมาย ต้องตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่าย ระบบขนส่ง และการจัดการเก็บรักษา ที่เหมาะสม เพื่อให้สินค้าถูกเสนอขายในสถานที่ที่ลูกค้าต้องการจะซื้อในเวลาที่ถูกลูกค้าเกิดความต้องการ

- การส่งเสริมการขาย (Promotion) การตัดสินใจเลือกวิธีการต่างๆที่จะสื่อความกับตลาดเป้าหมายให้ทราบถึงข้อมูลต่างๆของผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายโดยผ่านสื่อโฆษณา การขายโดยบุคคล การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์

4) ทฤษฎีการผลิต

ศรัณยู วรธนิจจรिया (2535) เศรษฐศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของเศรษฐศาสตร์จุลภาค ที่เน้นหนักในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในการผลิตให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งในการผลิตทางการเกษตรการแก้ปัญหาปัจจัยการผลิตได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ได้กำไรสูงสุดสำหรับปัญหาหลักในการผลิตมีอยู่ 3 ประการคือ 1) จะผลิตอะไร ปัญหาในเรื่องนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและผลผลิต เพื่อให้ทราบว่าควรใช้ปัจจัยเท่าไร จึงจะได้ผลผลิตตามที่ต้องการและได้กำไรสูงสุด 2) จะผลิตอย่างไร เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับปัจจัย เพื่อให้ทราบว่าควรใช้ปัจจัยต่าง ๆ รวมกันอย่างไรจึงจะได้ต้นทุนต่ำที่สุด 3) จะผลิตเท่าไร เป็นการแสดงถึงระหว่างผลผลิตกับผลผลิต เพื่อให้ทราบว่าควรจะผลิตผลผลิตรวมเท่าไรจึงจะได้รายได้มากที่สุด

การแก้ปัญหาดังกล่าว สามารถกระทำได้โดยการใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิต เพื่อจะได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตต่าง ๆ กับผลผลิต กระบวนการผลิตทางการเกษตรค่อนข้างยุ่งยากและเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพท้องที่ และภูมิอากาศ เทคนิคการผลิตยังเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของผลผลิตจากการใช้การผลิตด้วย อย่างไรก็ตามผลการใช้ปัจจัยการผลิต

ผลิตชนิดหนึ่ง ๆ อาจประเมินออกมาได้โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อยู่ระดับหนึ่ง แล้วให้ปัจจัยการผลิตอื่นเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ดังกล่าวเรียกว่าฟังก์ชันการผลิต ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระคือปัจจัยการผลิต กับตัวแปรตามคือผลผลิต ในรูปสมการทางคณิตศาสตร์ ดังนี้

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_n/X_{n+1}, X_{n+2}, \dots, X_m)$$

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เยาวเรศ ทับพันธุ์ (2530) ได้ศึกษาถึงลักษณะต่างๆ ของครัวเรือนในชนบทที่มีผลต่อการกู้จากแหล่งเงินเชื่อต่างๆกันวัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่กำหนดโอกาสที่ครัวเรือนจะได้เงินกู้จากแหล่งเงินกู้ต่างๆ โดยการสำรวจภาคสนามในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่กำหนดโอกาสที่ครัวเรือนจะได้เงินกู้จากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ด้วยวิธี Logit Analysis ด้วยข้อมูลในระดับหมู่บ้าน

ผลการศึกษาพบว่าหมู่บ้านที่มีรายได้จากการเกษตรสูงกว่า จะมีโอกาสที่จะได้รับเลือกจาก ธ.ก.ส. เพื่อเข้าไปส่งเสริมปล่อยสินเชื่อการเกษตรของ ธ.ก.ส.สูงกว่า แต่ลักษณะเด่นของหมู่บ้านที่มีโอกาสกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์สูง คือหมู่บ้านที่มีการออกเอกสารสิทธิ์บนที่ดินอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะการกู้จากธนาคารพาณิชย์ต้องมีหลักค้ำประกันเมื่อพิจารณาในระดับครัวเรือนพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับโอกาสของการที่ครัวเรือนจะได้กู้จาก ธ.ก.ส. ได้แก่ ขนาดของรายได้จากการเกษตรไร่-นาของครัวเรือน ขนาดของที่ดินในครอบครอง หนี้คงค้างจากแหล่งเงินเชื่อในระบบ และฐานะทางสังคมของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ ได้แก่ ดัชนีวัดความกระจุกตัวของรายได้จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ขณะที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับโอกาสที่ครัวเรือนจะได้กู้จากธนาคารพาณิชย์ได้ โดยรวมพบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ขนาดของที่ดินที่ครัวเรือนมีอยู่หนี้คงค้างของครัวเรือนจากแหล่งเงินเชื่อในระบบ รายได้จากทั้งการเกษตรและรายได้อื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ ผลการศึกษาด้วยวิธี Tobit พบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญได้แก่ มูลค่าสินทรัพย์รายได้สุทธิของครัวเรือน และหนี้คงค้างทั้งหมดเมื่อต้นงวด โดยที่ตัวแปรสองตัวแรกมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับปริมาณเงินกู้ในระบบที่ครัวเรือนจะได้รับ ส่วนตัวที่สามมีความสัมพันธ์เป็นลบ

เยาวเรศ ทับพันธุ์ และสมนึก ทับพันธุ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้บริการจากตลาดเงินของครัวเรือนชนบท วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจและสังคมของ

ครัวเรือนเกษตรกรกับโอกาสที่ครัวเรือนเกษตรกรต้องการกู้เงินหรือไม่ต้องการกู้ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดน่าน โดยการศึกษาด้วยวิธี Logistic Regression

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ครัวเรือนชนบทในจังหวัดนครราชสีมามีโอกาสกู้จากแหล่งสินเชื่อในระบบ ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน การมีสมาชิกในครัวเรือนไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสัดส่วนของที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ สมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่เกษตรกรรม และการมีหนี้ค้างในระบบ แต่การที่หนี้ค้างนอกระบบและการที่อัตราส่วนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนสูงกลับลดโอกาสของการได้กู้จากในระบบ ในขณะที่โอกาสของการกู้ในระบบของครัวเรือนจังหวัดน่านมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับลักษณะของครัวเรือนเพียงบางประการ คือ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุของหัวหน้าครัวเรือน และรายได้จากไร่นาของตน เมื่อแยกพิจารณาโอกาสที่ครัวเรือนจะกู้จากสถาบันการเงินในระบบแต่ละแหล่งที่สัมพันธ์กับลักษณะของครัวเรือน พบว่า ธ.ก.ส.ยังเน้นการให้กู้กับครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ในทางตรงกันข้ามครัวเรือนที่มีสมาชิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้จากไร่นาสองกลับมีโอกาสกู้จากธนาคารพาณิชย์ต่ำ ในขณะที่ครัวเรือนที่มีการประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตรและมีรายได้จากนอกไร่นาสองจะมีโอกาสสูงกว่าที่จะเป็นลูกค้าธนาคารพาณิชย์

พิมพ์พร เหมพิพัฒน์ (2547) ได้ศึกษาลักษณะตลาดสินเชื่อบุคคล/เงินสดและพฤติกรรมการใช้ วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงลักษณะตลาดสินเชื่อบุคคล/เงินสดและพฤติกรรมการใช้ โดยการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 4 ด้าน ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพ และรายได้ กับพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อบุคคล/เงินสด ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 200 ตัวอย่าง ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปประยุกต์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะประชากรแตกต่างกันมีพฤติกรรมในการใช้บริการสินเชื่อบุคคล/เงินสดแตกต่างกัน เพศ อาชีพ สถานภาพ และรายได้ที่แตกต่างกันจะมีจำนวนเงินที่ขอสินเชื่อแตกต่างกัน ตัวแปรด้านเพศ สถานภาพ รายได้ที่แตกต่างกันมีประเภทการให้บริการสินเชื่อบุคคล/เงินสด ที่แตกต่างกัน ตัวแปรอาชีพที่แตกต่างกันมีระยะเวลาในการผ่อนชำระแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการสินเชื่อบุคคล/เงินสด มีบัตรเครดิต จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 การชำระหนี้ พบว่า ร้อยละ 47.0 ชำระหนี้ขั้นต่ำ

วิศาล โสภางค์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะหนี้สินของเกษตรกรในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกร และเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบของครัวเรือนเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มี 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องกับเกษตรกรในนิคม 2 หน่วยงาน หน่วยงานละ 2 ราย โดยใช้แบบสอบถามถึง โครงสร้าง และสมาชิกในนิคมสร้างตนเองจำนวน 120 ราย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติไคสแควร์ เพื่อทดสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่าง ปัจจัยทางด้านสังคมของเกษตรกร ลักษณะของการถือครองที่ดิน และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ของเกษตรกรกับการเกิดหนี้สินของครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายซึ่งเป็นผู้นำครอบครัว มีอายุเฉลี่ย 51 ปี นับถือศาสนาพุทธและอิสลามในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีสถานภาพสมรสแล้วทั้งสิ้น มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 6 คน มีพื้นที่ถือครอง 11 – 20 ไร่ต่อ ครัวเรือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 30 ปี โดยที่ดินยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ เนื่องจาก เกษตรกรยังไม่สามารถชำระหนี้สินที่ติดค้างอยู่กับนิคมได้ เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการลงทุนทำการเกษตรแต่นำเงินกู้ยืมนั้นไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จึงทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ ได้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีสัดส่วนการออมน้อย เกษตรกรประสบปัญหาหารายได้ไม่เพียงพอต่อ รายจ่าย มักแก้ปัญหาการหมุนเวียนเงิน โดยการเล่นแชร์ แหล่งเงินกู้ในระบบเป็นการกู้เงินจาก นายทุน เล่นแชร์ ญาติพี่น้อง แหล่งเงินกู้ในระบบ จากนิคม ธ.ก.ส. เงินกองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ การเกษตร และกลุ่มออมทรัพย์ วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม เพื่อการลงทุนทำการเกษตร ใช้จ่ายใน ครัวเรือน การศึกษาบุตร ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ ศาสนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร อาชีพหลัก

ปนัดดา เสียงดัง (2548) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเพื่อซื้อบ้านเดี่ยว : กรณีศึกษาลูกค้ายานการอาคารสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรม การใช้บริการสินเชื่อเพื่อซื้อบ้านเดี่ยวของลูกค้ายานการอาคาร สงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการ สินเชื่อของผู้บริโภคที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ของบ้านเดี่ยวที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเพื่อซื้อบ้านเดี่ยว การวิจัยนี้เป็นการศึกษา เชิงพรรณนาโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง ประชากรที่เป็นลูกค้ายานการอาคารสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเพื่อการบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคส์แควร์ F-test One-Way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 - 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-40,000 บาท มีสถานภาพสมรส วงเงินกู้ 1,000,001-2,000,000 บาท ซื้อบ้านขนาดพื้นที่ไม่เกิน 50 ตารางวา

มีการใช้บริการสินเชื่อประเภทสินเชื่อบุคคลทั่วไป เหตุผลเพราะเป็นธนาคารที่ให้บริการสินเชื่อ ด้านที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะ โดยใช้วิจารณ์ญาณของตนเองในการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ มีระยะเวลาในการผ่อนชำระเงินกู้ 21 - 30 ปี ขอยืมกู้สินเชื่อที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์สำนักงานใหญ่ มีผู้กู้ร่วม 2 คน และวิธีการผ่อนชำระเงินงวดแบบหักผ่านบัญชีธนาคารหรือหักเงินเดือนมากที่สุด ระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของบ้านเดี่ยวในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และการจัดจำหน่ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเพื่อซื้อบ้านเดี่ยวมีความแตกต่างกัน ในด้านประเภทของบริการสินเชื่อ เหตุผลในการใช้บริการสินเชื่อ ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ ระยะเวลาในการผ่อนชำระเงินกู้ สถานที่ในการยื่นกู้สินเชื่อและวิธีการผ่อนชำระเงินงวด ส่วนผู้บริโภคที่มีอายุ อาชีพ ขนาดครอบครัว การศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเพื่อซื้อบ้านเดี่ยวต่างกัน และผู้บริโภคที่มีเพศ สถานภาพ วงเงินกู้และขนาดพื้นที่แตกต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อด้านประเภทสินเชื่อ เหตุผลในการใช้บริการสินเชื่อ ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระยะเวลาในการผ่อนชำระเงินกู้ จำนวนผู้กู้ร่วมและวิธีการผ่อนชำระเงินงวดต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของบ้านเดี่ยวมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อในด้านประเภทสินเชื่อ และเหตุผลในการใช้บริการสินเชื่อ

มณีรัตน์ พรไตรศักดิ์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเงินสด ศึกษากรณีบริษัทที่มาใช้สถาบันการเงิน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อเงินสดจากบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน การศึกษาใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 150 ตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษาได้แก่ บุคคลที่ใช้บริการสินเชื่อจากบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น อีออน เฟิร์สช้อยส์ อีซีบาย ลวิกแคส โอเคแคปปิตอล เป็นต้น โดยใช้ค่าสถิติ Chi-Square Test และค่า Asymp.Sig (2-Sided.)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสินเชื่อเงินสดจากบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเมื่อมีความแตกต่างทางด้าน เพศ อายุ การศึกษา ผลการศึกษาพบว่าผู้ใช้บริการสินเชื่อเงินสดเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบกับพนักงานบริษัทเอกชนมีสถานภาพโสด โดยมีระดับรายได้ 10,000 – 19,999 บาท และมีบัตรเครดิต 1 ใบ ที่อยู่อาศัยปัจจุบันจะเป็นการเช่าจากเอกชน และอยู่อาศัยอยู่เพียงคนเดียวเป็นส่วนใหญ่

อุสุมา อติชาตนันท์ (2549) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สินเชื่อของธุรกิจ Non-Bank เพื่อทดแทนแหล่งเงินทุนในระบบ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้บริการ

สินเชื่อในธุรกิจ Non – Bank ของผู้บริโภค จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าทางสถิติร้อยละ ความถี่

ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจ Non-Bank สามารถเข้ามาทดแทนตลาดสินเชื่อในระบบได้เป็นอย่างดี ผู้ที่เคยกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ ยืนยันจะเลือกใช้บริการธุรกิจ Non-Bank ร้อยละ 86.39 ของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากธุรกิจ Non-Bank มีการทำงานที่เป็นมาตรฐานทำให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการจากธุรกิจ Non –Bank เพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังมีผู้บางส่วน ร้อยละ 13.61 ที่เลือกใช้บริการจากแหล่งเงินกู้ในระบบ เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็ว การกู้ยืมและการชำระคืนไม่มีขั้นตอนมากมาย และในบางครั้งผู้กู้เองมีความต้องการใช้เงินอย่างกะทันหัน เหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ผู้กู้จึงต้องพึ่งพาเงินกู้จากแหล่งเงินกู้ในระบบอยู่ ดังนั้น ธุรกิจแหล่งเงินกู้ในระบบจึงยังคงมีบทบาทในการเป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้มีรายได้น้อยของสังคมควบคู่ไปกับธุรกิจ Non-Bank เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตของตนเองต่อไปได้

ณัฐฉัตร พิมพา และอโณทัย ไทรงาม (2550) ได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของกลยุทธ์ธุรกิจบริการสินเชื่อเงินผ่อน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษากลยุทธ์ทางธุรกิจที่บริษัทจำหน่ายสินค้าเงินผ่อนนำมาใช้กับผู้บริโภค การวิจัยสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคในเขตจังหวัดชลบุรีที่ซื้อสินค้าเงินผ่อนจำนวน 400 คน เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเงินผ่อน จากตัวอย่าง 400 กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์และประมวลผลหาความสัมพันธ์ทางสถิติ ด้วยความเชื่อมั่นในระดับร้อยละ 95 เป็นเกณฑ์ในการยอมรับข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน (ได้แก่ ค่าสถิติ ร้อยละค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ที่มีอิทธิพลได้แก่ กลยุทธ์ดอกเบี้ยเงินผ่อนต่ำ ความสะดวกสบายในการชำระเงิน การมีจุดชำระเงินมาก การไม่ต้องใช้ผู้ค้ำประกันในการซื้อ ความรวดเร็วในการอนุมัติ และเมื่อใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบมาวิเคราะห์พบว่าสามารถแบ่งเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสะดวกสบายและภาพลักษณ์ขององค์กรที่จำหน่ายสินค้า 2) การนำเสนอผลประโยชน์พิเศษจากการซื้อ 3) เงื่อนไขในการผ่อนสินค้า 4) การบริการและข้อมูลของพนักงาน 5) การตรวจสอบและการเข้าถึงข้อมูลของพนักงาน 6) ช่องทางการซื้อสินค้า

วิดาพรรณ เพ็งแก้ว (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของเกษตรกรชาวสวนยาง ในพื้นที่กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในกิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของเกษตรกร 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของเกษตรกร 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มี การออมในพื้นที่ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 ราย ใน 4 ตำบล ของกิ่งอำเภอศรีนครินทร์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจกับพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของ เกษตรกรชาวสวนยางพารา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 41 ปี สถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน มีพื้นที่ถือ ครองสวนยางพาราเฉลี่ย 14.54 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 18,762.67 บาทต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ย 17,214.13 บาทต่อเดือน โดยรายจ่ายส่วนใหญ่เพื่อการชำระหนี้สิน อุปโภคบริโภค การศึกษาบุตร กลุ่มตัวอย่างมีเงินออมเฉลี่ย 51,449.29 บาทต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่การออมอยู่ ในรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์ วัตถุประสงค์ของการออมเพื่อเป็นทุนการในการประกอบอาชีพ และใช้จ่ายในยามเจ็บป่วยหรือแก่ชรา

ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของเกษตรกรชาวสวนยางพารา คือ อายุ การรับทราบข่าวสารทั่วไปจากวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ เฉลี่ย การมีหนี้สิน และรูปแบบการจำหน่ายผลผลิต

ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมออมของเกษตรกรชาวสวนยางพารา คือ อายุ และจำนวนบุตรที่ศึกษา ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้เฉลี่ยและการมีหนี้สิน

ศุรัชย์ เชื้อลิ้นฟ้า (2550) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการก่อหนี้ภาคครัวเรือนก่อนและหลัง วิฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญด้านเศรษฐกิจ และประชากร ที่กำหนดความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ในการศึกษา ใช้ข้อมูลitudinal โดยให้ปี 2537 เป็นตัวแทนช่วงก่อนวิกฤต ส่วนปี 2541 2545 และ 2547 แทน ช่วงหลังวิกฤต ซึ่งเริ่มจากการศึกษาปัจจัยที่กำหนดความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ด้วย แบบจำลอง Logit Model แล้วจึงศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้คงค้าง และภาระหนี้ของ ครัวเรือน ซึ่งประมาณค่าด้วยแบบจำลอง OLS โดยทำการศึกษาภาพรวมทั้งประเทศ และแยกตาม อาชีพหลัก 4 อาชีพ คือ 1) นักวิชาการ นักบริการรับจ้าง 2) เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินเป็นของ ตนเอง 3) ผู้ประกอบธุรกิจ 4) คนงาน รับจ้างทั่วไป ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลจาก โครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผลการศึกษา ปัจจัยที่กำหนดความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้

ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างช่วงก่อนและหลังวิกฤต ทั้งใน ระดับประเทศ และตามอาชีพหลัก ซึ่งช่วงหลังวิกฤตครัวเรือนมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นหนี้

เพิ่มขึ้นในหลายกลุ่มของประชากร เมื่อแยกศึกษาตามอาชีพหลักยังพบความสัมพันธ์ของตัวแปร ในทิศทางคล้ายกับการศึกษาทั่วประเทศ กล่าวคือ การมีที่อยู่อาศัย เงินช่วยเหลือ เพศของหัวหน้า ครัวเรือน และอัตราพึงพิง มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่จะเป็นหนี้ในทางบวกในหลาย อาชีพขณะที่ครัวเรือนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเป็นไปได้ที่จะเป็น หนี้ และอายุของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่จะเป็นหนี้ตามทฤษฎี วัฏจักรชีวิตสำหรับปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้คงค้างของครัวเรือนพบว่ามีความแตกต่างระหว่าง ช่วงก่อนและหลังวิกฤตทั้งในระดับประเทศ และตามอาชีพหลักเช่นกัน พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้ น้อยยังถูกจำกัดปริมาณเงินกู้ยืม ขณะที่ครัวเรือนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีข้อจำกัดในการกู้ที่ ลดลง ส่วนอัตราพึงพิง และเงินช่วยเหลือมีความสัมพันธ์ในทิศทางที่ตรงข้ามกับหนี้คงค้างเมื่อ แยกศึกษาตามอาชีพหลัก พบว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ นักวิชาการเป็นครัวเรือนที่มี ข้อจำกัดในการกู้ต่ำ ส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพธุรกิจของตนเองมีหนี้ที่สูง หากอาศัยในเขต เทศบาลความแตกต่างของปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้คงค้างช่วงก่อนและหลังวิกฤต พบว่าส่วน ใหญ่เกิดจากข้อจำกัดในการกู้ลดลงของครัวเรือนกลุ่มต่างๆ ส่วนหนี้ในระบบของครัวเรือนทั่ว ประเทศ พบว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณหนี้ในระบบ สำหรับปัจจัยที่กำหนดภาระหนี้ในระบบ มีปัจจัยสำคัญเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ และเขตที่ อยู่อาศัย โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลกลับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาระหนี้การศึกษากรณี ครัวเรือนกู้จากทั้งในระบบและนอกระบบ พบว่าปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้คงค้าง และภาระหนี้ มีจำนวนตัวแปรที่มีนัยสำคัญลดลงอย่างมาก ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ คือ รายได้ อายุ และการศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน

สมคิด วัชรภรณ์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการก่อหนี้ครัวเรือนเกษตรกร ชาวสวนยางพาราในอำเภอเทพาและอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร โครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายของเกษตรกร ภาวะ หนี้สินของเกษตรกร และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับภาวะ หนี้สินของเกษตรกร จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 120 ราย โดยใช้ ค่าเฉลี่ย สัดส่วน การแจกแจง ความถี่ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยให้สถิติไคสแควร์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัว แปรอิสระและตัวแปรตามปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่าเมื่อเปรียบเทียบรายการทรัพย์สินพบว่าเกษตรกรมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนปี 2545 รายได้รวมของครัวเรือนเกษตรกรมากกว่ารายจ่ายรวมของ ครัวเรือน โดยครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 290,675 บาทต่อครัวเรือน และมีรายจ่ายเฉลี่ย 215,326 บาทต่อครัวเรือน ส่วนของภาระหนี้สินในช่วงก่อนปี พ.ศ.2545 และปัจจุบัน เกษตรกร

ส่วนใหญ่มีหนี้สินที่มาจากแหล่งเงินกู้ในระบบ แหล่งเงินกู้ที่สำคัญคือ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน เป็นการกู้เงินเพื่อทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ และเกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบจำนวนหนี้สินก่อนปี พ.ศ.2545 กับ ปัจจุบัน โดยในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2545 เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 145,614 บาทต่อครัวเรือน และเพิ่ม เป็น 249,785 บาทต่อครัวเรือนในปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทาง เศรษฐกิจและสังคม กับภาวะหนี้สินของเกษตรกรชาวสวนยางพารา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ เกษตรกรชาวสวนยางพาราก่อนหนี้สิน ประกอบด้วย สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และจำนวนแรงงานในครัวเรือน และปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้สิน คือ อายุของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้ของเกษตรกร ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ ค่าขาย รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน และจำนวนที่ดินที่ถือครอง

กาญจนา นาขวัญเมือง (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นอยู่ของครัวเรือน เกษตรกรที่มีผลต่อสินเชื่อกฎเกณฑ์ในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย ด้านความเป็นอยู่ทั้งสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรที่มีผลต่อปริมาณการกู้ยืม ของครัวเรือน ในปีเพาะปลูก 2546/47 ว่าการเพิ่มขึ้นของสินเชื่อเกษตรหรือปริมาณการกู้ยืม ของครัวเรือน เกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยใด และก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อครัวเรือนเกษตรกร จากการ สอดถามสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการขอสินเชื่อโดยทั่วไปของเกษตรกร ร้อยละ 44.9 มีการขอสินเชื่อในปี 2546 ซึ่งการขอสินเชื่อดังกล่าว ร้อยละ 38.6 เป็นการขอสินเชื่อในระบบ สถาบันการเงิน (ได้แก่ ธ.ก.ส. 28.4% สหกรณ์การเกษตร 4.0% และธนาคารพาณิชย์ 6.2%) ร้อยละ 52.2 เป็นการขอสินเชื่อในระบบชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มสัจจะออมทรัพย์) และมีครัวเรือน เกษตรกรเพียงร้อยละ 9.2 ที่ขอสินเชื่อในระบบ โดยครัวเรือนที่ขอสินเชื่อในระบบสถาบัน การเงินเฉลี่ย 141,023 บาทต่อครัวเรือน ในขณะที่ขอสินเชื่อในระบบสถาบันการเงินเฉลี่ย 45,515 บาทต่อครัวเรือน ส่วนการขอสินเชื่อในระบบชุมชนเฉลี่ย 18,367 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเฉลี่ยสูง จะใช้บริการขอสินเชื่อในระบบสถาบัน การเงิน ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่ำ จะใช้บริการขอสินเชื่อในระบบชุมชน และยังมี ครัวเรือนเกษตรกรถึงร้อยละ 14.4 เปลี่ยนการกู้ยืมในระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 96 ต่อปี มาอยู่ในระบบชุมชนที่มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 8.59 ต่อปี และปัจจัยสุดท้าย คือ สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยทำงาน มีผลทำให้ปริมาณการกู้ยืมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เนื่องจาก สมาชิกในวัยทำงานมีอิทธิพลในการใช้จ่ายของครัวเรือน ประกอบกับมีวุฒิภาวะ ความ รับผิดชอบ และการตัดสินใจในการกู้ยืม

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยในครั้งนี้นั้นผู้วิจัยได้ขอยกเป็น 2 ประเด็นคือ ข้อ มูล และวิธี การรวบรวมข้อ มูล และวิธี วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลคือข้อ มูล ทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูล ที่รวบรวมจากการที่บุคคลอื่นได้เก็บไว้แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อที่ ทำการศึกษาวิจัย ประเด็นดังกล่าวได้ และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรองค์ความรู้ เกี่ยวกับ การให้ บริการสินเชื่อเพื่อการเงิน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องได้แก่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎี พฤติกรรมผู้บริโภค การผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทปฏิบัติการใช้ บริการสินเชื่อ อดสถาบัน การเงิน ต่างๆ เอกสารเกี่ยวกับ การให้บริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ การธนาคาร งานวิจัย วิ ทยานิ พันธ์ สารนิ พันธ์ Website ต่างๆ แห่ง ประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนัก งานสถิติ แห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร สำนัก งานพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เป็นต้น รวมถึงเว็บไซต์ต่างๆ จากหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถโกวิท สุ นทร มหาวิทยาลัย ชิงขลานครินทร์

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูล ที่ ได้ จากการรวบรวม (Field survey) โดยการใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) สัมภาษณ์เกษตรกรชาวสวนยางพาราอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ใช้ บริการสินเชื่อเพื่อ อดรายละเอีย คัด ดังนี้

1) ประชากรที่ ศึกษาคือ เกษตรกรผู้ ทำสวนยางพาราอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ที่ อดครองไม่ เกิน ๒๕ ไร่ ใน ๓ ตำบลของอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด ประทับนี้ 3.1)

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ ทำสวนยางพารา	จำนวนเกษตรกรที่มีพื้นที่ ทำกิน ไม่ เกิน 25 ไร่
โคกโพธิ์	1,057	40
มะกรูด	726	40
ทรายขาว	688	40
รวม	2,471	120

ที่มา : สำนัก งานเกษตรอำเภอโคกโพธิ์ , 2552

2) ตัวอย่าง ได้ จากการสุ่มจากประชากรที่ ศึกษา การขาดแคลนยางรายย่อย จาก 3 ตำบล โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) 120 ตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตำบลละ 40 ตัวอย่าง เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ และคัดกรองจากผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินไม่ เกิน ครัวเรือน ๒๕ ไร่ การดำเนินการนี้ทำโดย

3) เครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้มี ๒ ส่วน ส่วนแรกคือแบบสอบถาม สามารถแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ (ภาคผนวก)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรยางรายย่อย ได้แก่ ระดับรายได้ อายุ เพศ สถานภาพการสมรส ศาสนา บุคคลศึกษาอาชีพ พื้นที่ ที่ อครอง

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางด้านพฤติกรรมการใช้ บริการสินเชื่อของบริการที่ใช้ (การกู้เงิน การนำ การเช่าซื้อ การซื้อ เชื้อ) แหล่งเงินกู้ใน (ระบบเงินในระบบ)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มี ผลต่อการใช้ บริการสินเชื่อ

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

สำหรับ ปัจจัยทางการตลาดที่ คำนึงถึงในการตัดสินใจใช้สินเชื่อของเกษตรกร รายย่อย ได้ กำหนดเกณฑ์ในการวัดระดับคะแนนออกตั้งแต่ ๕ ระดับนี้ (สมบุญ รัตน์ เจริญจิ ระ ตระกูล, 2551)

ระดับคะแนน

ระดับความสำคัญ

5

ปัจจัยนี้ มี ผลมากที่สุด

4

ปัจจัยนี้ มี ผลมาก

3

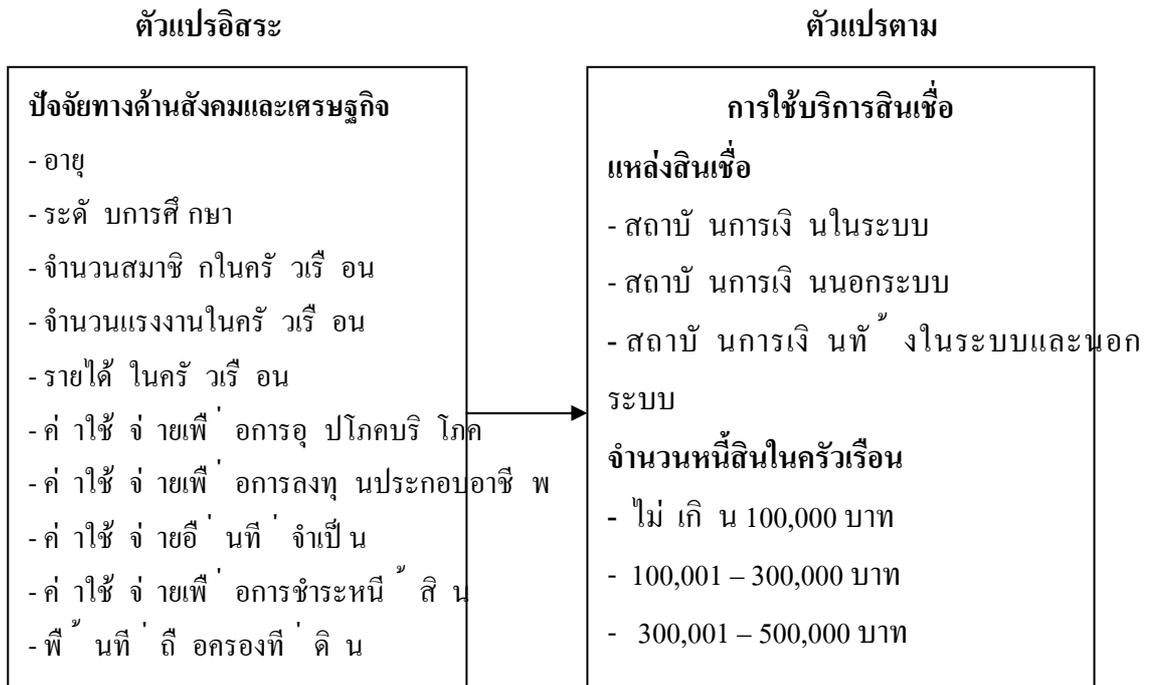
ปัจจัยนี้ มี ผลปานกลาง

2

ปัจจัยนี้ มี ผลน้อย

1

ปัจจัยนี้ มี ผลน้อยที่สุด

ภาพที่ 3.1 : กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการใช้บริการสินเชื่อ

โดยขั้นตอนการทดสอบสมมติฐาน

1) การตั้งสมมติฐาน

H_0 : ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

H_A : ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับปริมาณการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

2) กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

3) คำนวณค่า χ^2 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์

4) คำนวณค่า P-Value ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์

5) สรุปผลการทดสอบโดยเปรียบเทียบค่า P-Value กับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ถ้าค่า P-Value น้อยกว่า α จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_A ที่ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทางองเดิ ยกเว้นถ้าค่า P-Value จะยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายถึง ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเป็นอิสระต่อกัน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

- 4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
- 4.2 พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
- 4.3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
- 4.5 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

4.1.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

ผลการศึกษาลักษณะทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานะภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนที่กำลังศึกษา ระดับการศึกษาสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน อายุแรงงานในครัวเรือน การการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง และสถานะทางสังคมของเกษตรกร มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) เพศ อายุ และสถานะภาพการสมรส

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.7 และที่เหลือเป็นเพศชาย ร้อยละ 33.3 เนื่องจากผู้ตอบคำถามของครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านเนื่องจากเพศชายมักต้องออกไปทำงานนอกบ้าน มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี ร้อยละ 35.0 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี ร้อยละ 27.5 กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 47 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานกำลังสร้างฐานะ

2) ศาสนาและระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 75.8 และที่เหลือร้อยละ 24.2 นับถือศาสนาอิสลาม การที่กลุ่มตัวอย่างมีผู้นับถือศาสนาพุทธมากกว่าอิสลามทั้งที่พื้นที่ทำการศึกษาอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้าน การสื่อสารและความปลอดภัยในพื้นที่ ในด้านการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 41.6 รองลงมาคือระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 24.2 ระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 20.0 และ

ระดับ ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ 14.2 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาคอนข้างสูงตามเกณฑ์การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

รายการ	จำนวน (n =120)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	40	33.3
- หญิง	80	66.7
อายุ (ปี)		
- ≤ 30	8	6.7
- 31 – 40	33	27.5
- 41 – 50	42	35.0
- 51 – 60	21	17.5
- > 60	16	13.3
เฉลี่ย	46.48	
ศาสนา		
- พุทธ	91	75.8
- อิสลาม	29	24.2
การศึกษา		
- ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	29	24.2
- มัธยมศึกษา/ปวช	50	41.6
- ปวส./อนุปริญญา	17	14.2
- ปริญญาตรีขึ้นไป	24	20.0
สถานภาพการสมรส		
- โสด	19	15.8
- สมรส	88	73.4
- หม้าย / หย่าร้าง	13	10.8
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
- 1 – 3	49	40.8
- 4 – 6	60	50.0
- > 6	11	9.2
เฉลี่ย	4.09	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n =120)	ร้อยละ
ครัวเรือนที่มีสมาชิกกำลังศึกษา (ครัวเรือน)		
- ไม่มีสมาชิกที่กำลังศึกษา	50	41.7
- มีสมาชิกที่กำลังศึกษา	70	58.3
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังศึกษา (คน)	(n=70)	
- 1-2	52	74.3
- 3- 4	17	24.3
- >5	1	1.4
ระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน *	(n =70)	
- อนุบาล	23	32.9
- ประถมศึกษา	39	55.7
- มัธยมศึกษา	27	38.6
- ปวช./ปวส.	28	40.0
- ปริญญาตรีขึ้นไป	22	31.4
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
- 1 – 2	67	55.8
- 3 – 4	47	39.2
- > 4	6	5.0
เฉลี่ย	2.64	
อายุของแรงงานในครัวเรือน (คน) *		
- < 15 ปี	4	3.3
- 15 – 25 ปี	30	25.0
- 26 – 60 ปี	115	95.8
- > 60 ปี	39	32.5
การอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง		
- เคยเข้ารับการอบรม	66	55.0
- ไม่เคยเข้ารับการอบรม	54	45.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n =120)	ร้อยละ
สถานะทางสังคมและการเป็นสมาชิกกลุ่ม		
- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	9	7.5
- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	2	1.7
- คณะกรรมการชมรม/สหกรณ์/กลุ่มต่าง ๆ	21	17.5
- สมาชิกกลุ่ม	48	40.0
- ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือกรรมการของกลุ่ม	40	33.3

* ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3) สถานภาพการสมรส

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.4 มีสถานภาพสมรส รองลงมาคือมีสถานภาพ โสด ร้อยละ 15.8 และเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง ร้อยละ 10.8

4) สมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 4 – 6 คน มากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมามีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 1 – 3 คน ร้อยละ 40.8 และมีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน ร้อยละ 9.2 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน จัดเป็นครัวเรือนระดับกลาง ครัวเรือน ร้อยละ 58.3

ในครัวเรือนมีสมาชิกกำลังศึกษา จำนวน 1-2 คนต่อครัวเรือน ร้อยละ 74.3 และส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 55.8

แรงงานในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.64 คน ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 60 ปี ร้อยละ 95.8 ของจำนวนแรงงานในครัวเรือนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งนับว่าแรงงานของครัวเรือนส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยทำงาน

5) การเข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 55.0 และไม่เคยอบรม ร้อยละ 45.0 แสดงให้เห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีพ

6) สถานะทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับชุมชนในรูปแบบของการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มากเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 40.0 รองลงมาไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ร้อยละ 33.3 เป็น

คณะกรรมการกลุ่ม สหกรณ์ ชมรม ร้อยละ 17.5 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 7.5 และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 1.7 จะเห็นได้ว่า ยังมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ที่ให้สินเชื่อเฉพาะบุคคลที่รับเป็นสมาชิกเท่านั้น หรือการรับทราบข่าวสารข้อมูล

4.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย อาชีพนอกเหนือจากการทำสวนยางพารา รายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน พื้นที่การถือครอง และการมีทรัพย์สินในครัวเรือน มีรายละเอียดดัง ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพอื่นนอกจากการทำสวนยางพารา (ครัวเรือน)		
- ไม่มี	0	0.0
- มี	120	100.0
อาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำสวนยางพารา *	(n=120)	
- ปลูกพืช	51	42.5
- เลี้ยงสัตว์	45	37.5
- รับจ้างทั่วไป	45	37.5
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	21	17.5
- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	18	15.0
- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	14	11.6
รายได้รวมของครัวเรือน (บาท/เดือน)		
- ≤ 10,000	17	14.2
- 10,001 – 20,000	64	53.3
- 20,001 – 30,000	21	17.5
- > 30,000	18	15.0
เฉลี่ย	21,508.30	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
รายได้จากสวนยางพาราของครัวเรือน (บาท/เดือน)		
- $\leq 5,000$	47	39.2
- 5,001 – 10,000	42	35.0
- 10,001 – 15,000	18	15.0
- >15,000	13	10.5
เฉลี่ย	9,320.80	
รายได้จากอาชีพอื่นของครัวเรือน (บาท/เดือน)		
- $\leq 5,000$	45	37.5
- 5,001 – 10,000	32	26.7
- 10,001 – 15,000	17	14.1
- >15,000	26	21.7
เฉลี่ย	11,687.50	
รายจ่ายรวมของครัวเรือน(บาท/เดือน)		
- $\leq 10,000$	12	10.0
- 10,001 - 20,000	74	61.7
- 20,001 – 30,000	18	15.0
- > 30,000	16	13.3
เฉลี่ย	20,204.00	
รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน (บาท/เดือน)		
- $\leq 5,000$	24	20.0
- 5,001– 10,000	70	58.3
- 10,001 – 15,000	18	15.0
- > 15,000	8	6.7
เฉลี่ย	9,166.00	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
รายจ่ายเพื่อการลงทุนทำสวนยางและอาชีพเสริม (บาท/เดือน) - $\leq 1,000$ - 1,001– 2,000 - $> 2,000$ เฉลี่ย	59 35 26	49.2 29.2 21.6
	1,730.00	
รายจ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น (บาท/เดือน) - $\leq 2,000$ - 2,001– 4,000 - $> 4,000$ เฉลี่ย	71 32 17	59.2 26.6 14.2
	2,520.00	
รายจ่ายเพื่อชำระหนี้สิน (บาท/เดือน) - $\leq 3,000$ - 3,001– 6,000 - $> 6,000$ เฉลี่ย	46 40 34	38.4 33.3 28.3
	5,514.00	
พื้นที่การถือครองรวม (ไร่/ครัวเรือน) - < 10 - 10 – 20 - > 20 เฉลี่ย	61 44 15	50.8 36.7 12.5
	11.4	
พื้นที่สวนยางพาราเปิดกรีดแล้ว (ไร่/ครัวเรือน) - ≤ 5 - 6 – 10 - > 10 เฉลี่ย	47 58 15	39.2 48.3 12.5
	7.5	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
พื้นที่สวนยางพาราที่ยังไม่เปิดกรีด		
- ไม่มี	66	55.0
- มี	54	45.0
พื้นที่สวนยางพาราที่ยังไม่เปิดกรีด (ไร่/ครัวเรือน)	(n=54)	
- 1 - 3	28	51.8
- 4 - 6	17	31.5
- > 6	9	16.7
เฉลี่ย	1.9	
พื้นที่อื่น ๆ (ไร่/ครัวเรือน)		
- < 1	20	16.0
- 1 - 2	58	48.3
- > 2	42	35
เฉลี่ย	2.1	
การมีทรัพย์สินในครัวเรือน *		
- เครื่องรับโทรทัศน์	117	97.5
- โทรศัพท์มือถือ	115	95.8
- รถจักรยานยนต์	114	95.0
- เครื่องเสียง เครื่องเล่น ซีดี ดีวีดี	95	79.2
- รถยนต์	63	52.5
- คอมพิวเตอร์	61	50.8
- กล้องถ่ายรูป	39	32.5

* ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1) อาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำสวนยางพารา

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำสวนยางพารา เนื่องจากการทำสวนยางพาราประมาณ 10 ไร่ต่อครัวเรือน อาจมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ เพราะราคา

ยางพารามีราคาขึ้นลงไม่แน่นอนมีความผันผวนมาก อาชีพอื่นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกมากที่สุดคือ การปลูกพืช ไร่ยะ 42.5 เนื่องจากอำเภอโคกโพธิ์เป็นอำเภอที่มีผลไม้ที่มีชื่อคือทุเรียน ลองกอง จำปาตะ ประกอบกับตั้งอยู่ในพื้นที่เขตชลประทานมีการทำนาเป็นอาชีพเสริม รองลงมาคือ การประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์และการรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ ไร่ยะ 37.5 การค้าขายและ ธุรกิจส่วนตัว ไร่ยะ 17.5 เป็นพนักงานลูกจ้างบริษัทเอกชน ไร่ยะ 15.0 รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ไร่ยะ 11.6 สืบเนื่องจากความผันผวนของราคายางพาราทำให้เกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อยไม่สามารถพึ่งพาการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียวได้ ดังนั้น เกษตรกรต้องหาอาชีพอื่นเสริมด้วยในคราวที่ราคายางพาราตกต่ำจะได้เป็นรายได้อีกทางของ ครอบครัว แต่เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความชำนาญในทักษะด้านอื่นดังนั้นอาชีพ ที่เลือกทำนอกเหนือจากการทำสวนยางพาราจึงเป็นการทำเกษตรเช่นกัน ดังนั้น ความช่วยเหลือจากภาครัฐจึงควรให้การส่งเสริมให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของเกษตรกร เช่น การส่งเสริมการปลูกพืชร่วมยาง เป็นต้น

2) รายได้รวมของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา

กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน ไร่ยะ 53.3 รองลงมาอยู่ในช่วง 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน ไร่ยะ 17.5 ราย โดยมีรายได้เฉลี่ย 21,508.30 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้ค่อนข้างสูงอาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนหนึ่ง มีอาชีพ นอกจากการทำสวนยางพาราที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนสูง เช่น ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ส่วนรายได้จากสวนยางพาราไร่ยะ 39.2 มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน รองลงมาเป็นรายได้ช่วง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน ไร่ยะ 35 รายได้เฉลี่ย 9,320.80 บาทต่อเดือน ในส่วนที่เป็นรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่สวนยางพารา มีรายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ไร่ยะ 37.5 รองลงมาเป็นรายได้ช่วง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน ไร่ยะ 26.7 รายได้เฉลี่ย 11,687.50 บาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีรายได้ จากการประกอบอาชีพการทำสวนยางพاران้อยกว่ารายได้จากการประกอบอาชีพอื่น เนื่องจาก ราคายางพารามีความผันผวนมากดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยจึงไม่สามารถที่จะ พึ่งพารายได้จากการประกอบอาชีพการทำสวนยางแต่เพียงอย่างเดียวได้ จำเป็นต้องมีอาชีพเสริม อื่นควบคู่กันไปด้วย

3) ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 10,000 – 20,000 บาทต่อเดือน ไร่ยะ 61.7 รองลงมา 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละ 20,204 บาทต่อเดือน ซึ่งนับว่าเป็นค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนที่ค่อนข้างสูง ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในช่วง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน

มากที่สุดร้อยละ 58.3 รองลงมาคือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 20.0 โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนคือ 9,166 บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนทำสวนยางและอาชีพอื่น เกษตรกรส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 49.2 รองลงมาคือช่วง 1,001 – 2,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 29.2 รายจ่ายเฉลี่ยคือ 1,730 บาทต่อเดือน เกษตรกรให้ความสำคัญกับการดูแลสวนยางพารา

น้อย
รายจ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าศึกษาบุตร ค่างานสังคมต่าง ๆ ครัวเรือนเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในวงเงิน ไม่เกิน 2,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 59.2 ราย รองลงมาคือ 2,001 – 4,000 บาทต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ย 2,520 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในส่วนนี้ค่อนข้างสูงอาจเกิดจากค่าศึกษาบุตร เนื่องจากความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ทำให้เกษตรกรมีความจำเป็นต้องส่งให้บุตรไปเรียนในโรงเรียนที่เห็นว่ามีความปลอดภัยกว่าทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

รายจ่ายเพื่อชำระหนี้สิน ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินเพื่อชำระหนี้สินเดือนละ ไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 38.4 รองลงมา จำนวน 3,001 – 6,000 บาท ร้อยละ 33.3 รายจ่ายเฉลี่ยคือ 5,514 บาทต่อเดือน เนื่องจากเกษตรกรมีการซื้อทรัพย์สินด้วยระบบเงินเชื่อมาก เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ทั้งที่หนี้ในระบบ บางสถาบันการเงิน เช่น ธ.ก.ส. ยังอยู่ในช่วงของการพักชำระหนี้ และเกษตรกรส่วนหนึ่งมีอาชีพเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาจมีหนี้จากแหล่งเงินกู้ในส่วนอื่นอีก

จากข้อมูล แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของเกษตรกรจะเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคและการชำระหนี้สินมากกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ

4) พื้นที่การถือครอง

กลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ถือครองที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 50.8 รองลงมา 10 – 20 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 36.7 เฉลี่ยครัวเรือนละ 11.4 ไร่ต่อครัวเรือน เป็นการถือครองที่ดินสวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้วส่วนใหญ่ 6 – 10 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 48.3 รองลงมาไม่เกิน 5 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 39.2 เฉลี่ย 7.5 ส่วนสวนยางที่ยังไม่เปิดกรีดมี 54 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง 1 – 3 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 51.8 รองลงมาถือครอง 3 – 6 ไร่ ร้อยละ 31.5 เฉลี่ย 1.9 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนพื้นที่อื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการถือครองส่วนใหญ่ 1 -2 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 48.3 รองลงมา มากกว่า 2 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 35.0 เฉลี่ยครัวเรือนละ 2.1 ไร่ต่อครัวเรือน

5) ทรัพย์สินในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างมีทรัพย์สินในครัวเรือนหลายอย่างส่วนใหญ่คือ เครื่องรับโทรทัศน์ มีใช้เกือบทุกครัวเรือน คือร้อยละ 97.5 ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ โทรศัพทมือถือ ร้อยละ 95.8 รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 95.0 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

มีค่าใช้จ่ายในการซื้อทรัพย์สินและค่าใช้จ่ายในการใช้ทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นจากการมีทรัพย์สินจำนวนมาก ชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นสังคมเมืองที่ต้องการเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากขึ้นกว่าการใช้ชีวิตตามวิถีของสังคมชนบท

4.2 พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารการให้บริการสินเชื่อจากสื่อต่าง ๆ ที่เกษตรกรสามารถรับรู้และเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้ แหล่งให้บริการสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักและใช้บริการ ลักษณะการให้บริการสินเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง และหลักประกันสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างใช้สำหรับการขอสินเชื่อ ได้ผลการศึกษาดัง ตารางที่ 4.3

1) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับบริการสินเชื่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับบริการสินเชื่อจากเพื่อนและญาติ ร้อยละ 86.7 รองลงมาจะเป็นจะรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 78.3 และ 44.2 ตามลำดับ

2) แหล่งสินเชื่อในระบบที่เกษตรกรรู้จัก

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักแหล่งสินเชื่อการเกษตรคือ ธ.ก.ส. ร้อยละ 89.2 รองลงมาคือกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารออมสินและกลุ่มออมทรัพย์ ตามลำดับส่วนแหล่งสินเชื่ออื่น ๆ ที่เกษตรกรรู้จักคือ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัยบริษัทสินเชื่อเงินด่วน บริษัทรถยนต์โดยการจำหน่ายรถ

ตารางที่ 4.3 ลักษณะและพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ *		
- ญาติ เพื่อน	104	86.7
- โทรทัศน์	94	78.3
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ	53	44.2
- หนังสือสิ่งพิมพ์	45	37.5
- ระบบอินเทอร์เน็ต	8	6.7
- จากคำแนะนำของสถาบันการเงิน	5	4.2

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
แหล่งเงินเชื่อที่เกษตรกรรู้จัก *		
- ช.ก.ส.	107	89.2
- กองทุนหมู่บ้าน	96	80.0
- ธนาคารออมสิน	87	72.5
- กลุ่มออมทรัพย์	61	50.8
- สหกรณ์ออมทรัพย์	57	47.5
- ธนาคารกรุงไทย	35	29.1
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์	33	27.5
- ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ	25	20.8
- บริษัทรับจำนำรถ	25	20.8
- โรงรับจำนำ	5	4.2
- บริษัทประกันชีวิต	2	1.7
แหล่งเงินเชื่อที่เกษตรกรใช้บริการในปัจจุบัน		
- เงินกู้ในระบบอย่างเดียว	62	51.7
- เงินกู้นอกระบบอย่างเดียว	15	12.5
- ทั้งสองแหล่ง	43	35.8
แหล่งเงินเชื่อของเกษตรกรในระบบ *	(n=105)	
- ธนาคาร (ช.ก.ส. และธนาคารออมสิน)	68	64.8
- กองทุนหมู่บ้าน	56	53.3
- บริษัทเงินทุน	49	46.7
- กลุ่มออมทรัพย์	39	37.1
- บัตรเงินสด/ซื้อสินค้าผ่านบัตรเครดิต	32	30.5
- สหกรณ์	17	16.2
- อื่น ๆ	6	5.7

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
แหล่งสินเชื่อของเกษตรกรนอกระบบ *	(n=58)	
- ญาติ/พี่น้อง	43	74.1
- เล่นแชร์	39	67.2
- นายทุนปล่อยเงินกู้	24	41.4
- เพื่อนบ้าน	20	34.6
- ร้านทอง	9	15.5
- ร้านค้าซื้อของเงินเชื่อ	5	8.6
หลักประกันที่ใช้ค้ำประกันสินเชื่อ *		
- ที่ดินจำนอง	79	65.8
- บุคคลค้ำประกัน	62	51.6
- รถยนต์ จำนำ	31	25.8
- ไม่มีหลักประกัน	25	30.8
- รถจักรยานยนต์จำนำ	17	14.2
- ทองคำ	8	6.7
- ทรัพย์สินอื่น ๆ	2	1.7

* ผู้ตอบสามารถเลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ

3) แหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรใช้ในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้บริการสินเชื่อจากเงินกู้ในระบบเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ ใช้บริการสินเชื่อทั้งในระบบและนอกระบบ ร้อยละ 35.8 และใช้บริการจากแหล่งเงินกู้นอกระบบเพียงอย่างเดียวร้อยละ 12.5 ผู้ที่ใช้บริการสินเชื่อจากแหล่งเงินกู้นอกระบบแต่เพียงอย่างเดียว คือ ผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบ ได้อาจเนื่องมาจากเป็นบุคคล ที่ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มใด ๆ หรือประวัติการชำระหนี้ไม่ดีถูกให้ออกจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม สำหรับชาวมุสลิมการคิดดอกเบี้ยถือเป็นบาปขัดต่อหลักศาสนา จึงไม่นิยมเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเนื่องจากมีการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ หรือบางครั้งการยืมเงินจากญาติพี่น้อง อาจไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ส่วนผู้ใช้แหล่งเงินกู้ทั้งสองแหล่งคือผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเร่งด่วนเช่น ค่าใช้จ่าย

ในครัวเรือนที่ไม่ได้รู้ล่วงหน้า จึงไม่สามารถขอสินเชื่อในระบบที่มีขั้นตอนวิธีปฏิบัติหลายขั้นตอนและใช้เวลาหลายวันได้

โดยแหล่งสินเชื่อในระบบที่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ จากธนาคาร (ช.ก.ส. และ ธนาคารออมสิน) ร้อยละ 64.8 รองลงมาคือกองทุนหมู่บ้าน บริษัทเงินทุน และกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 53.3, 46.7 และ 37.1 ตามลำดับ เนื่องจากธนาคารมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยเฉพาะ ช.ก.ส. จะเป็นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์หลักคือ ให้บริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรสำหรับเกษตรกร และคิดดอกเบี้ยเป็นรายปี และงวดชำระเป็นรายปี เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกันค้ำประกันได้ถึงแม้ว่าจะไม่มีหลักทรัพย์ไปจำนอง ส่วนธนาคารออมสินก็เปิดโอกาสให้ใช้บุคคลค้ำประกันได้ถึงแม้จะมีงวดชำระเป็นรายเดือนแต่ก็ยังมีดอกเบี้ยต่ำกว่าแหล่งอื่น สำหรับกองทุนหมู่บ้านและกลุ่มออมทรัพย์จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้กู้ยืมเงินเพื่อบรรเทาความเดือนร้อนของสมาชิกอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องมีหลักประกันใด ๆ ส่วนบริษัทเงินทุนเมื่อเกษตรกรมีวัตถุประสงค์ที่จะซื้อรถ แต่ไม่มีเงินก้อนบริษัทขายรถก็จะเสนอแหล่งเงินทุนจากบริษัทเงินทุนให้แก่เกษตรกรผ่อนชำระเป็นรายงวดโดยใช้รถที่ซื้อเป็นประกัน

ส่วนแหล่งสินเชื่อในระบบที่เกษตรกรใช้มากที่สุดแก่ ญาติพี่น้อง ร้อยละ 74.1 การเล่นแชร์ นายทุน และเพื่อนบ้าน ร้อยละ 67.2 , 41.4 และ 34.6 ตามลำดับ เนื่องจากการกู้ยืมจากญาติพี่น้องในบางครั้งหรือการกู้ยืมในระยะเวลาดสั้น ๆ มักเป็นการช่วยเหลือกันของสังคมชนบทที่ยังให้ความสำคัญกับการเป็นเครือญาติ ถือว่าเป็นคนในครอบครัวจะไม่มี การคิดดอกเบี้ย โดยเฉพาะสังคมมุสลิมซึ่งการคิดดอกเบี้ยถือว่าเป็นบาป การเล่นแชร์ซึ่งถือว่าเป็นการนำเงินของตนเองในอนาคตมาใช้ก่อนซึ่งไม่จำเป็นต้องยืมใคร

4) หลักประกันที่ใช้สำหรับการค้ำประกันสินเชื่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้หลักประกันสินเชื่อเป็นการจำนองที่ดิน ร้อยละ 65.8 รองลงมาคือการใช้บุคคลค้ำประกัน ร้อยละ 51.6 ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อของสถาบันการเงินที่กำหนดหลักประกันสินเชื่อในลำดับแรก คือ การใช้หลักประกันจำนองซึ่งมีความเสี่ยงต่ำ ลำดับถัดมา คือ การใช้บุคคลค้ำประกัน สำหรับหนี้ในระบบนายทุนปล่อยเงินกู้จะทำสัญญากู้ยืมเงิน หรือการให้ทรัพย์สินเป็นการประกันหนี้เงินกู้ เช่น ทองคำ ทะเบียนรถ เอกสารสิทธิที่ดิน เป็นต้น

5) วัตถุประสงค์ของการให้สินเชื่อและภาระหนี้สิน

กลุ่มตัวอย่างมีการใช้สินเชื่อในวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างทรัพย์สินเพิ่ม ร้อยละ 59.2 รองลงมา คือ ใช้เป็นการลงทุนทำการเกษตรและประกอบอาชีพ และเพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 58.3 และ 54.2 ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนการใช้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์แต่ละวัตถุประสงค์ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่างมีหนี้สินที่เป็นภาระหนักจากสินเชื่อในระบบ เช่น (ช.ก.ส.) ร้อยละ 71.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและเมื่อพิจารณาภาระหนี้สินในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อครัวเรือน มากที่สุด ร้อยละ 41.7 กลุ่มตัวอย่างที่เหลือมีหนี้สินมากกว่า 100,000 บาทต่อครัวเรือน และมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 235,208.30 บาท ขนาดหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรปีเพาะปลูก 2549/2550 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นรายภาคที่รายงานขนาดหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรภาคใต้อยู่ที่ 32,788 บาท ครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ยทั่วประเทศ 47,672 บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) ส่วนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2550 หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนทั่วประเทศ 116,681 บาทต่อครัวเรือน ในส่วนของภาคใต้เฉลี่ย 118,525 บาทต่อครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) ก็นับว่าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีหนี้สินค่อนข้างสูงมากเมื่อเทียบกับครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ยในระดับประเทศ และเฉลี่ยของภาคใต้ ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 วัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อและภาระหนี้สินของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของการกู้ *		
- เพื่อสร้างทรัพย์สินเพิ่ม	71	59.2
- เพื่อใช้เป็นทุนการทำกรเกษตร	70	58.3
- เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน	65	54.2
- อื่น ๆ	3	2.5
หนี้สินที่เป็นภาระหนักที่สุด		
- หนี้ในระบบ	86	71.7
- หนี้นอกระบบ	34	28.3
ภาระหนี้สินของครอบครัว (บาท)		
- ≤ 100,000	50	41.7
- 100,001 – 300,000	31	25.8
- 300,001 – 500,000	31	25.8
- > 500,000	8	6.7
เฉลี่ย	235,208.30	

*ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

6) การออมเงินของเกษตรกร

ผลการศึกษาลักษณะการออมเงินของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง สรุปดังตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการออมเงินค่อนข้างน้อย โดยมีการออมเงินจำนวนเพียง ร้อยละ 21.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.3 ไม่มีการออม ในส่วนของรูปแบบของการออม กลุ่มตัวอย่างนิยมออมในรูปของเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือ การลงทุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และการประกันชีวิต จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการออมน้อยมาก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการออมเงินให้มากขึ้น เพื่อจะได้เป็นหลักประกันอนาคตให้มีความมั่นคงต่อไป ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การออมเงินของเกษตรกร

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
การออมเงิน		
- ไม่มี	95	78.3
- มี	26	21.7
รูปแบบการออม *	(n = 26)	
- เงินฝากธนาคาร	19	73.1
- ค่าหุ้นกลุ่มสัจจะออมทรัพย์	15	57.7
- ประกันชีวิต	7	26.9

* ผู้ตอบสามารถเลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ

7) ความช่วยเหลือจากภาครัฐและการเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.5 ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยผ่านโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.5 ที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ส่วนการเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีหนี้สินนอกระบบ จำนวน 58 ราย ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบร้อยละ 39.7 ทั้งนี้ อาจเกิดจากการที่เกษตรกรไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ หรืออาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาการเป็นหนี้สินนอกระบบเพราะการขึ้นทะเบียนต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ด้วย

ตารางที่ 4.6 ความช่วยเหลือจากภาครัฐและการเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบ

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ		
- ไม่ได้รับ	57	47.5
- ได้รับ	63	52.5
การเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบ	(n=58)	
สำหรับผู้มีหนี้สินนอกระบบ		
- ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ	23	39.7
- ไม่ลงทะเบียน	33	56.9
- ไม่ทราบข้อมูล	2	3.4

4.3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ

ผลการศึกษานี้ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยปัจจัย ด้านการให้บริการของสถาบันการเงิน ขั้นตอนการบริการผลิตภัณฑ์สินเชื่อ รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ในระดับมากโดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.18 รองลงมา คือ การให้บริการของพนักงาน คะแนนเฉลี่ย 4.05 ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ คะแนนเฉลี่ย 3.99 วงเงินให้กู้สูง คะแนนเฉลี่ย 3.95 ความรวดเร็วในการอนุมัติ คะแนนเฉลี่ย 3.86 คำแนะนำจากเพื่อน คะแนนเฉลี่ย 3.83 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์คะแนนเฉลี่ย 3.81 หลักประกันสินเชื่อคะแนนเฉลี่ย 3.69 เงื่อนไขและขั้นตอนการขอสินเชื่อ คะแนนเฉลี่ย 3.69 ในขณะที่ให้ความสำคัญในระดับปานกลางกับประเด็นความน่าเชื่อถือของสถาบัน คะแนนเฉลี่ย 3.45 รองลงมา คือ อัตราดอกเบี้ย คะแนนเฉลี่ย 3.36 และความสะดวกในการชำระหนี้คะแนนเฉลี่ย 3.32 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับขั้นตอนการกู้มากกว่าการคำนึงถึงความมั่นคงของสถาบันการเงิน อัตราดอกเบี้ยและภาระการผ่อนชำระหนี้เงินกู้

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย	มีผลต่อการตัดสินใจ
- ระยะเวลาผ่อนชำระนาน	4.18	มาก
- การให้บริการของพนักงาน/การหาลูกค้า	4.05	มาก
- ความหลากหลายของประเภทเงินกู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการตามวัตถุประสงค์	3.99	มาก
- ให้อ่างเงินกู้/วงเงินเครดิตสูง	3.95	มาก
- ความรวดเร็วในการอนุมัติ	3.86	มาก
- คำแนะนำจากญาติ เพื่อน	3.83	มาก
- การโฆษณาประชาสัมพันธ์	3.81	มาก
- หลักประกันสินเชื่อ	3.69	มาก
- เงื่อนไขและขั้นตอนการขอสินเชื่อ	3.69	มาก
- ความน่าเชื่อถือของสถาบัน/ผู้ให้กู้	3.45	ปานกลาง
- อัตราดอกเบี้ย	3.36	ปานกลาง
- ความสะดวกในการชำระหนี้	3.32	ปานกลาง

4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกร

4.4.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับแหล่งสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้บริการ

จากผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.8 พบว่า รายได้ในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ประกอบอาชีพ และระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับแหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรเลือกใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1) ระดับการศึกษา

พบว่าระดับการศึกษาของเกษตรกรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการแหล่งสินเชื่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการใช้บริการแหล่งสินเชื่อในระบบมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ดังนั้นพอจะสรุป

ได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะสามารถได้รับข่าวสารข้อมูล สามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อด้อยของแหล่งเงินกู้ได้ดีกว่า

2) รายได้ในครัวเรือน

รายได้ในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสินเชื่อจากแหล่งสินเชื่ออย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ครัวเรือนที่มีรายได้สูง มีแนวโน้มที่จะได้เข้าถึงแหล่งสินเชื่อในระบบได้มากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ซึ่งทำให้ผู้มีรายได้ต่ำต้องไปใช้บริการสินเชื่อในระบบแทน ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ การใช้สินเชื่อของสถาบันการเงินที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการสร้างรายได้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน

3) ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนประกอบอาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้แหล่งสินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพมากกว่า 2,000 บาทต่อเดือน จะใช้สินเชื่อในระบบมากกว่า เพราะการใช้สินเชื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพจะได้รับสินเชื่อจากแหล่งบริการสินเชื่อในระบบ เนื่องจากสถาบันการเงินให้ความสำคัญกับการให้สินเชื่อที่เป็นการสร้างรายได้

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับแหล่งสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้บริการ

ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ	ค่า χ^2	นัยสำคัญทางสถิติ
- อายุ	1.69	NS
- ระดับการศึกษา	14.90	**
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	1.70	NS
- จำนวนแรงงานในครัวเรือน	0.88	NS
- รายได้ในครัวเรือน	10.64	*
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	2.28	NS
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ	13.95	**
- ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น	7.10	NS
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้สิน	7.69	NS
- พื้นที่ถือครองที่ดิน	3.31	NS

หมายเหตุ: ** หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$

* หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

NS หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับจำนวนหนี้สินของเกษตรกร

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์พบว่า รายได้ในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการชำระหนี้สิน พื้นที่ถือครองที่ดินลงทุนประกอบอาชีพ และระดับการศึกษาของเกษตรกร ส่วนปัจจัยด้านสังคม คือ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1) อายุของเกษตรกร

พบว่าอายุของเกษตรกร เป็น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีแนวโน้มที่จะสร้างภาระหนี้สินมากกว่าผู้ที่มีอายุสูงขึ้น เนื่องจากอยู่ในวัยกำลังสร้างฐานะความมั่นคงให้กับครอบครัว

2) ระดับการศึกษาของเกษตรกร

พบว่าระดับการศึกษาของเกษตรกร เป็น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงจะมีภาระหนี้สินมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า เนื่องจากมีช่องทางในการลงทุนในการประกอบอาชีพมากกว่า

3) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ครัวเรือนของเกษตรกรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากมีการสร้างภาระหนี้สินในวงเงินที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกน้อยกว่า เนื่องจากการมีสมาชิกในครัวเรือนมากจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมากตามไปด้วย

4) รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ พบว่ารายได้ของครัวเรือนเกษตรกรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ คือ ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้น้อยจะมีภาระหนี้สินในวงเงินที่น้อยกว่าครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้สูงซึ่งจะมีภาระหนี้สินในวงเงินที่สูงตามขึ้นด้วย อาจ เนื่องจากผู้ที่มีรายได้น้อยจะถูกจำกัดวงเงินการให้สินเชื่อจากสถาบันการเงินที่กำหนดวงเงินการให้สินเชื่อ จากความสามารถในการชำระคืนและการสร้างรายได้ของผู้กู้

5) ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

พบว่าค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ของครัวเรือนเกษตรกร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกรที่ระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ คือครัวเรือนเกษตรกรที่มีภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค สูงจะมีภาระหนี้สินในวงเงินที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคต่ำกว่า อาจเป็นเพราะภาระหนี้สินในครัวเรือนบางส่วนใช้จ่ายสำหรับการอุปโภคบริโภค ดังนั้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันของเกษตรกรจะสามารถลดภาระการเป็นหนี้สินลงได้

6) ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

พบว่าค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ของครัวเรือนเกษตรกร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกรที่ระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ คือ ครัวเรือนเกษตรกรที่มีภาระค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นสูงจะมีภาระหนี้สินในวงเงินที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นต่ำกว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าศึกษาบุตร เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอไม่ใช้ค่าใช้จ่ายปกติในชีวิตประจำวันเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ทำให้บางครั้งอาจต้องใช้เงินกู้มาเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

7) ค่าใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้สิน

พบว่าค่าใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้สิน ของครัวเรือนเกษตรกร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกรที่ระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ คือครัวเรือนเกษตรกรที่มีภาระค่าใช้จ่าย เพื่อการชำระหนี้สินสูงจะมีภาระหนี้สินในวงเงินที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้สินต่ำกว่า โดยปกติแล้วผู้มีหนี้สินมากก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้สินมากขึ้นตามไปด้วย

8) พื้นที่ถือครองที่ดิน

พบว่าพื้นที่ถือครองที่ดิน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับจำนวนหนี้สินของเกษตรกรที่ระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.01$ คือครัวเรือนเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองที่ดินจำนวนมากจะมีภาระหนี้สินในวงเงินที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีพื้นที่ถือครองที่ดินน้อยกว่า เนื่องจากการมีพื้นที่ถือครองมากกว่าจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการทำการเกษตรมากกว่า ประกอบกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินจะพิจารณาให้วงเงินสินเชื่อที่สูงขึ้น หากผู้กู้มีหลักประกันสินเชื่อเป็นที่ดินมาจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้ ซึ่งในส่วน of สถาบันการเงินจะให้ความน่าเชื่อถือต่อหลักประกันจำนองมากกว่าการใช้บุคคลค้ำประกัน

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจกับจำนวนหนี้สินในครัวเรือนของเกษตรกร

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	ค่า χ^2	นัยสำคัญทางสถิติ
- อายุ	16.32	**
- ระดับการศึกษา	13.72	**
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	6.47	*
- จำนวนแรงงานในครัวเรือน	3.35	NS
- รายได้ในครัวเรือน	44.26	**
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	13.88	**
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ	5.52	NS
- ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น	33.74	**
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้สิน	58.40	**
- พื้นที่ถือครองที่ดิน	22.42	**

หมายเหตุ: ** หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$

* หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

NS หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

4.5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารา รายย่อย

1) ปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการเข้าถึงบริการสินเชื่อของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย มีรายละเอียดตามตารางที่ 4.10

จากตารางที่ 4.10 จะเห็นได้ว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญสามลำดับแรกในการใช้บริการสินเชื่อของกลุ่มตัวอย่างคือ การไม่ได้รับสิทธิในการเลือกสถาบันการเงินโดยอิสระ ความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เงิน และการใช้เงินไม่ตรงวัตถุประสงค์ที่สถาบันการเงินกำหนดไว้ โดยการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรถูกกำหนดโดยผู้ขายสินค้าและบริการที่เป็นผู้กำหนดแหล่งเงินกู้ให้กับเกษตรกรมีร้อยละ 75.8 ซึ่งเป็นปัญหาที่สูงที่สุด รองลงมาคือปัญหาความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เงินร้อยละ 69.2 วัตถุประสงค์ของการกู้ไม่เข้าเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินร้อยละ 63.3 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ยังไม่มีอิสระในการเลือกใช้บริการสินเชื่อเอง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อที่มีต้นทุนต่ำได้เนื่องจากมีข้อจำกัดที่ถูก

กีดกันโดยเงื่อนไขต่าง ๆ ของสถาบันการเงินที่มีการพิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้ตามหลักเกณฑ์ในการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากอาชีพเกษตรกรมีความเสี่ยงในเรื่องของความไม่แน่นอนของรายได้

ตารางที่ 4.10 ปัญหาอุปสรรค

ประเด็นปัญหา*	จำนวน (n = 120)	ร้อยละ
- การใช้สินเชื่อถูกจำกัดโดยผู้ขายสินค้าและบริการ เกษตรกรไม่สามารถเลือกแหล่งสินเชื่อเองได้	91	75.8
- สถาบันการเงินมีความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ	83	69.2
- วัตถุประสงค์ของการใช้เงินไม่เข้าเงื่อนไขการให้สินเชื่อ ของสถาบันการเงิน	76	63.3
- ได้รับวงเงินกู้จำกัด	59	49.2
- หลักประกันในการกู้เงินไม่เพียงพอ	43	35.8
- ไม่มีผู้ค้ำประกัน	41	34.2
- ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเพื่อที่จะใช้สิทธิในการกู้เงิน จากแหล่งเงินทุน	37	30.8
- ไม่ได้รับข่าวสารเพียงพอ	34	28.3
- คุณสมบัติไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาของสถาบันการเงิน ตามเงื่อนไขที่สถาบันการเงินวางไว้	33	27.5

* ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2) ข้อเสนอแนะ

จากแบบสอบถามมีผู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการสินเชื่อมีผู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ ร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยร้อยละ 61.1 ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้สถาบันการเงินคิดดอกเบี้ยเงินกู้ ในอัตราที่ต่ำ รองลงมา ร้อยละ 50 เสนอแนะให้มีระยะเวลาในการผ่อนชำระที่ยาวนาน รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะ

รายการ	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
จำนวนเกษตรกรที่ให้ข้อเสนอแนะ		
- ไม่มี	102	85.0
- มี	18	15.0
ข้อเสนอแนะในการให้บริการสินเชื่อ*	(n=18)	
- ให้สินเชื่อโดยคิดดอกเบี้ยต่ำ	11	61.1
- กำหนดระยะเวลาชำระคืนยาวนาน	9	50.0
- ให้สินเชื่อโดยไม่คิดดอกเบี้ย	4	22.2
- อนุมัติสินเชื่อวงเงินสูง	3	16.7
- ไม่ตามหนี้	2	11.1

* ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ข้อจำกัดจากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่ใช้บริการสินเชื่อ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ศึกษา 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ศึกษา 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจกับการใช้บริการสินเชื่อ ของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในพื้นที่ศึกษา 5) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ศึกษา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามจากเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยที่มีพื้นที่สวนยางไม่เกิน 25 ไร่ และมีภาระหนี้สินในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 120 ราย วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติไคสแควร์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

1) ลักษณะทางสังคม

เกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.7 มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 41.6 และสถานะภาพสมรส ร้อยละ 73.4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ถือว่าเป็นครอบครัวขนาดกลาง มีบุตรครัวเรือนละ 2 คน มีสมาชิกในครัวเรือนกำลังศึกษา 1 – 2 คน/ครัวเรือน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.64 คน/ครัวเรือน อายุแรงงานอยู่ในช่วง 26 – 60 ปี ซึ่งถือว่าอยู่ในวัยทำงาน การรับรู้ถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งจะใช้ในการดำรงชีพในอาชีพการเกษตรของเกษตรกรมีผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยได้รับการอบรมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ เคยเข้ารับการอบรมร้อยละ 55.0 และไม่เคยเข้ารับการอบรมร้อยละ 45.0 แสดงว่า

ภาครัฐให้ความสำคัญกับการให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก โดยดูได้จากจำนวนผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ

2) ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราขายย่อยทุกครัวเรือนประกอบอาชีพอื่นเพื่อเสริมรายได้ นอกจากการทำสวนยางพาราที่ โดยอาชีพเสริมที่ทำมากที่สุดคือการปลูกพืช ไร่ยลละ 42.5 ไร่ ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 21,503.30 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้จากการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 9,320.80 บาทต่อเดือน และรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น 11,687.50 บาทต่อเดือน สำหรับรายจ่ายครัวเรือนเกษตรกรมีรายจ่ายรวม 20,204 บาทต่อเดือน รายจ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย 9,166 บาทต่อเดือน รองลงมาเพื่อรายจ่ายเพื่อชำระหนี้สินเฉลี่ย 5,514 บาทต่อเดือน สำหรับด้านทรัพย์สินครัวเรือนเกษตรกรมีที่ดินถือครองเฉลี่ย 11.4 ไร่ต่อครัวเรือนเป็นพื้นที่สวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้วเฉลี่ย 7.5 ไร่ต่อครัวเรือน สวนยางพาราที่ยังไม่เปิดกรีดเฉลี่ย 1.9 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่อื่นเฉลี่ย 2.1 ไร่ต่อครัวเรือน และสินทรัพย์อื่น ๆ ที่ถือครองในครัวเรือนเกษตรกรที่มีมากคือเครื่องรับโทรทัศน์ ไร่ยลละ 97.5 รองลงมาคือโทรศัพท์มือถือ ไร่ยลละ 95.8 และรถจักรยานยนต์ ไร่ยลละ 95.0

5.1.2 พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพาราขายย่อย

จากการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพาราขายย่อย ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีโคกโพธิ์ พบว่าเกษตรกรไร่ยลละ 86.7 ไร่ รู้ข่าวสารจากเพื่อนญาติ และรองลงมาคือไร่ยลละ 78.3 ไร่ รู้จากโทรทัศน์ แหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรรู้จักไร่ยลละ 89.2 ไร่ คือ ธ.ก.ส รองลงมาไร่ยลละ 80 ไร่ คือกองทุนหมู่บ้าน และแหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรนิยมใช้บริการไร่ยลละ 51.7 ไร่ เป็นแหล่งเงินกู้ในระบบ แต่ยังมีเกษตรกรไร่ยลละ 35.8 ไร่ ใช้แหล่งเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบ แหล่งสินเชื่อในระบบที่เกษตรกรใช้ ไร่ยลละ 64.8 ไร่ คือธนาคาร และไร่ยลละ 53.3 ไร่ คือกองทุนหมู่บ้าน ส่วนแหล่งสินเชื่อในระบบ ไร่ยลละ 74.1 ไร่ ใช้จากญาติพี่น้อง รองลงมาคือไร่ยลละ 67.2 ไร่ จากการเดินแซร์ หลักประกันที่ใช้ค้ำประกันสินเชื่อไร่ยลละ 65.8 ไร่ คือใช้ที่ดิน จำนวนรองลงมาคือไร่ยลละ 51.6 ไร่ ใช้บุคคลค้ำประกัน

วัตถุประสงค์ของการใช้บริการสินเชื่อ เกษตรกรไร่ยลละ 59.2 ไร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทรัพย์สินเพิ่ม รองลงมาไร่ยลละ 58.3 ไร่ คือเพื่อใช้เป็นทุนในการทำเกษตร สำหรับหนี้ที่เป็นภาระหนักของเกษตรกรคือหนี้ในระบบ ไร่ยลละ 71.7 ไร่ ภาระหนี้สินของครัวเรือนเฉลี่ย 235,205.3 บาทต่อครัวเรือน

การออมเงินเกษตรกรร้อยละ 78.3 ไม่มีการออมเงินมีการออมเพียงร้อยละ 21.7 ในส่วน
ของรูปแบบการออมนิยมใช้การฝากเงินไว้กับธนาคาร ร้อยละ 73.1 รองลงมาร้อยละ 57.7 เก็บใน
รูปของค่าหุ้นกลุ่มออมทรัพย์

การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ เกษตรกรร้อยละ 52.5 รับกับการช่วยเหลือ จาก
ภาครัฐ ส่วนการเข้าร่วม โครงการแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56.9
ไม่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ มีการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการเพียงร้อยละ 39.7

5.1.3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสูงที่สุดคือระยะเวลาในการผ่อนชำระ คะแนนเฉลี่ย 4.18
รองลงมาคือการใช้บริการของพนักงาน การหาลูกค้าของสถาบันการเงิน คะแนนเฉลี่ย 4.05 และ
ความหลากหลายของประเภทเงินกู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการตามวัตถุประสงค์ คะแนนเฉลี่ย
3.99 ส่วนปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลางคือ ความสะดวกในการชำระหนี้ คะแนนเฉลี่ย 3.32
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คะแนนเฉลี่ย 3.36 และความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินหรือผู้ให้กู้ คะแนน
เฉลี่ย 3.45 ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญของที่สุดคือ บริการเสริมอื่น ๆ เช่นการประกันชีวิต
จะเห็นได้ว่าเกษตรกรต้องการระยะเวลาในการผ่อนชำระที่นาน และการให้บริการของสถาบัน
การเงินในการหาลูกค้าการติดต่อได้ง่ายไม่ยุ่งยากก็เป็นอีกปัจจัยที่เกษตรกรให้ความสำคัญ

5.1.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ กับการใช้ บริการสินเชื่อ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจกับการเลือกแหล่ง
สินเชื่อ พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อ
ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ ส่วนรายได้ในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้
บริการแหล่งสินเชื่อที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ กับจำนวนหนี้สิน
ในครัวเรือน พบว่า อายุ ระดับการศึกษาของเกษตรกร รายได้ในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเพื่อการ
อุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้สินและพื้นที่ถือครองที่ดิน มี
ความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินในครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ ส่วน จำนวน
สมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินในครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่
 $\alpha = 0.05$

5.1.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75.8 ให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องการใช้บริการสินเชื่อถูกจำกัดโดยผู้ขายสินค้าและบริการ รองลงมาร้อยละ 69.2 ให้ความสำคัญกับสถาบันการเงินมีความล่าช้าในการอนุมัติสินเชื่อ และร้อยละ 63.3 วัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อไม่เข้าเงื่อนไขของสถาบันการเงิน กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะให้สถาบันการเงินให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ กำหนดระยะเวลาชำระคืนยาว ไม่คิดดอกเบี้ยเงินกู้ อนุมัติสินเชื่อให้วงเงินสูง และไม่ตามหนี้

5.2 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อยในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงใช้แหล่งเงินกู้ในระบบรองลงมาคือการใช้แหล่งเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบ จะเห็นได้ว่าหากเลือกได้เกษตรกรยังคงต้องการใช้บริการแหล่งเงินกู้ในระบบ เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคสูง และมีหนี้สินสูง ซึ่งผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร

- 1) ก่อนใช้บริการเงินกู้เกษตรกรควรศึกษารายละเอียดเงื่อนไขภาระที่ต้องรับภาระในอนาคต รวมถึงเปรียบเทียบแหล่งเงินกู้แต่ละแหล่งก่อนตัดสินใจกู้
- 2) เกษตรกรควรมีการออมเงินสำหรับใช้เป็นทุนในยามจำเป็นเพื่อลดภาระในการเป็นหนี้ โดยเฉพาะหนี้นอกระบบ
- 3) การจัดทำบัญชีครัวเรือนที่จะช่วยให้เกษตรกรรับรู้ถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
- 4) เกษตรกรรายย่อยควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อจะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับกลุ่ม ทั้งการออม และเป็นอีกช่องทางที่จะได้กู้เงินเมื่อมีเหตุอันจำเป็นต้องกู้เงิน เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงการใช้เงินกู้นอกระบบ
- 5) เกษตรกรควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในชีวิตเพื่อลดค่าใช้จ่าย ศึกษารวมเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เพื่อจะได้ลดภาระการเป็นหนี้สิน

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการเงิน

- 1) สถาบันการเงินพัฒนาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสินเชื่อ และปรับปรุงหลักเกณฑ์รูปแบบการให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรรายย่อย เพื่อให้สอดคล้องกับกำลังในการผ่อนชำระและรูปแบบ

การดำรงชีพของเกษตรกรรายย่อย เปิดโอกาสให้เกษตรกรที่อยู่นอกระบบสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกได้

2) ธ.ก.ส. ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ของเกษตรกร ส่วนใหญ่นอกจากการให้บริการสินเชื่อแล้วต้องให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่งเสริมการเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพของผลผลิตและการตลาด เพื่อเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร

5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1) หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบปัญหาของเกษตรกรจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย เช่น สถานธนาชาบาลในอำเภอ โศกโพธิ์ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี

2) การให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผ่านโครงการต่าง ๆ จำเป็นต้องศึกษาถึงพื้นฐานของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ก่อน ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรให้ตรงกับความต้องการที่เกษตรกรจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การปฏิบัติตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเกษตรกรจะได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน การส่งเสริมการตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบอุปสรรคและข้อจำกัดจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถาม โดยส่วนหนึ่งได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้เกษตรกรนำไปตอบเองเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จึงทำให้ไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ ที่ทำการศึกษา เกษตรกรบางรายไม่สามารถสื่อสารกันได้จำเป็นต้องสื่อสารผ่านล่ามช่วยแปลเนื่องจากเกษตรกรบางรายใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน หรือแบบสอบถามมากเกินไป เกษตรกรบางรายอ่านหนังสือไม่ออกไม่ยอมตอบเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ด้วย

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาพฤติกรรม การใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรรายย่อย ดังนี้

1. ศึกษาถึงการเพิ่มรายได้และการลดค่าใช้จ่ายของการทำการเกษตรเพื่อลดปัญหาการใช้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของเกษตรกร

2. ศึกษาถึงโครงการภาครัฐที่ใช้แก้ปัญหาเรื่องนี้ สืบหาการเกษตรว่ามีผลต่อการลดลงของภาระหนี้สินเกษตรกรหรือไม่

บรรณานุกรม

- กาญจนาวัดเมือง. 2552. การศึกษาความเป็นอยู่ของครัวเรือนเกษตรกรที่มีผลต่อสินเชื่อกา
การเกษตรในพื้นที่ จ.สุราษฎร์ธานี. งานวิจัยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 8.
- ชนินทร์ พิทยาวิวิธ. 2548. การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินครบวงจร. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษร
โสภณ จำกัด.
- ณัฐวดี พิมพา และอโณทัย ไทรงาม. 255 □ “การวิเคราะห์องค์ประกอบของกลยุทธ์ธุรกิจเงิน
ผ่อน.” วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2
(เม.ย. – มิ.ย.).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552ก. ธนาคารแห่งประเทศไทยเตรียมพัฒนาบริการทางการเงิน
ระดับรากหญ้า. [ออนไลน์]. URL: <http://www.bot.or.th/> [ค้นวันที่ 21 เมษายน 2553].
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552ข. ความหมายของสินเชื่อ. บทความ [ออนไลน์]. URL:
<http://www.bot.or.th/> [สืบค้น วันที่ 26 มี.ค. 2553].
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2553ก. ราคาสินค้าเกษตรสำคัญที่เกษตรกรขายได้ในภาคใต้.
[ออนไลน์]. URL: <http://www.bot.or.th/> [สืบค้น วันที่ 1 มิ.ย.].
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2553. รายงานหนี้ในระบบ. กรุงเทพฯ.
- นิวัฒน์ กาญจนภูมิทร. 2552. 6 C’s ตัวชี้วัดเครดิตให้กู้หรือไม่ให้กู้ บริษัทข้อมูลบัตรเครดิต.
บทความ [ออนไลน์]. URL:[http:// www2.nesac.go.th/](http://www2.nesac.go.th/) [สืบค้น 2 □กรกฎาคม 2552].
- ปนัดดา เสียงดัง. 2548. พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเพื่อซื้อบ้านเดี่ยว : กรณีศึกษาลูกค้า
ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ สาขา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การตลาด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พฤษย์ เถาถวิล. เอกสารประกอบการประชุมกรรมการภาคประชาชนตรวจสอบนโยบายความ
ยากจนและสังคมครั้งที่ 1. “นโยบายประชานิยมกับการแก้ไขปัญหาความยากจน”จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พร เหมพิพัฒน์. 2547. ลักษณะตลาดสินเชื่อบุคคล/เงินสดและพฤติกรรมการใช้. ภาคนิพนธ์
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มนิรัตน์ พรไตรศักดิ์. 2548. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อเงินสดศึกษากรณี
บริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน. ภาคนิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เขาวเรศ ทับพันธุ์. 253 □ **ปัจจัยกำหนดแหล่งเงินทุนและระดับการกู้ยืมของครัวเรือนชนบท.** กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- เขาวเรศ ทับพันธุ์ และสมนึก ทับพันธุ์. 2539. **การใช้บริการจากตลาดเงินของครัวเรือนชนบท.** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. 2553. **เศรษฐกิจพอเพียง.** [ออนไลน์]. URL: <http://www.Chsipat.or.th> [สืบค้น วันที่ 31 พฤษภาคม 2553].
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2542. **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สุรัชย์ เชื้อลิ้นฟ้า. 255 □ **พฤติกรรมการก่อนหน้าภาคครัวเรือนก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ สาขาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2551. **เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาวิธีวิจัยทางธุรกิจ เกษตร.** สงขลา. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเกษตรอำเภอโคกโพธิ์. 2552. **รายงานระบบข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานส่งเสริม การเกษตรของภาคใต้ : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร ปี 2550 อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด ปัตตานี.**
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2552. **ความยากจนและการกระจาย.** [ออนไลน์]. URL: <http://www.oae.go.th> [สืบค้นวันที่ 15 เมษายน 2553].
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2553. **โครงสร้างรายได้และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร.** [ออนไลน์]. URL: <http://www.oae.go.th/main.php?filename=intro> [สืบค้นวันที่ 15 เมษายน 2553].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2553 ก-ข. **สถิติรายได้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน.** [ออนไลน์]. URL: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/socioExc_51.pdf [ค้นวันที่ 16 เมษายน 2553].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2553. **สถิติพื้นฐานที่สำคัญ สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญของ ครัวเรือน.** [ออนไลน์]. URL: <http://service.nso.go.th> [ค้นวันที่ 16 เมษายน 2553].
- ศรัณย์ วรรณนิจนรียา. 2535. **การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การผลิตทางการเกษตร.** กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อุสุมา อติชาตนันท์. 2549. พฤติกรรมการใช้สินเชื่อของธุรกิจ Non-bank เพื่อทดแทนแหล่งเงินกู้
นอกระบบ. ภาคนิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ภาคผนวก
แบบสอบถาม
การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

QNN.....

สถานที่.....

วันที่...../...../.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยและเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย (มีสวนยางพาราไม่เกิน 25 ไร่) ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และโดยอิสระ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางด้านพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ
- ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความในช่องว่างที่เกี่ยวกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางพารารายย่อย

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา () 1. พุทธ () 2. อิสลาม () 3. อื่น ๆ ระบุ.....
4. สถานภาพการสมรส
() 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย/หย่าร้าง
5. การศึกษา
() 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า () 2. มัธยมศึกษา/ปวช.
() 3. อนุปริญญา/ปวส.. () 4. ปริญญาตรีขึ้นไป
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังศึกษา.....คน
 - 1) อนุบาล.....คน
 - 2) ประถมศึกษา.....คน
 - 3) มัธยมศึกษา.....คน
 - 4) ปวช./ปวส.....คน
 - 5) ปริญญาตรีขึ้นไป.....คน
8. จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน (ทำงานสร้างรายได้เข้าครัวเรือน)
 - 1) อายุต่ำกว่า 15 ปี.....คน
 - 2) อายุ 15- 25 ปี.....คน
 - 3) อายุ 26-60 ปี.....คน
 - 4) อายุ 61 ปีขึ้นไป.....คน

9. อาชีพอื่น ๆ ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ปลูกพืช	() 2. เลี้ยงสัตว์
() 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	() 4. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน
() 5. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	() 6. รับจ้าง
() 7. อื่นๆ.....	

10. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รวมรายได้ทุกประเภท).....บาทต่อเดือน

10.1 จากสวนยางพารา.....บาทต่อเดือน

10.2 จากอาชีพอื่น ๆบาท9jvgfnvo

11. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

11.1 ใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน เป็นเงิน.....บาทต่อเดือน

11.2 ใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพการทำสวนยางและอาชีพเสริม
.....บาทต่อเดือน

11.3 ใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น (การรักษาพยาบาล, การศึกษาบุตร, งานสังคม)
.....บาทต่อเดือน

11.4 ใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้สิน.....บาทต่อเดือน

12. พื้นที่ถือครอง

12.1 สวนยางพารา.....ไร่ กรี๊ดได้แล้ว.....ไร่ ยังกรี๊ดไม่ได้.....ไร่

12.2 พื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ.....ไร่งาน.....ตารางวา

13. สินทรัพย์ในครัวเรือน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เครื่องรับโทรทัศน์.....	เครื่อง
() 2. เครื่องเสียง เครื่องเล่น ซีดี ดีวีดี.....	เครื่อง
() 3. กล้องถ่ายรูป.....	กล้อง
() 4. โทรศัพท์มือถือ.....	เครื่อง
() 5. รถจักรยานยนต์.....	คัน
() 6. รถยนต์.....	คัน
() 7. คอมพิวเตอร์.....	เครื่อง
() 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

14. สถานะทางสังคม

- () 1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 () 2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
 () 3. คณะกรรมการชมรม/สหกรณ์/กลุ่มต่าง ๆ
 () 4. สมาชิกกลุ่ม
 () 5. ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือกรรมการของกลุ่มใด ๆ

15. ท่านเคยเข้ารับการอบรมในหลักสูตรการเรียนรู้ระบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

- () 1. เคยรับการอบรม
 () 2. ไม่เคยเข้ารับการอบรม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ

16. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้ในระบบหรือโครงการการให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุน จากแหล่งใดบ้าง

- () 1. โทรทัศน์ () 2. วิทยู
 () 3. หนังสือและวารสารต่างๆ () 4. เพื่อน/ญาติ
 () 5. เจ้าหน้าที่ของรัฐ () 6. อื่นๆระบุ.....

17. ท่านรู้จักแหล่งบริการเงินกู้ใดบ้าง จากข้อเหล่านี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ธ.ก.ส. () 2. ธนาคารออมสิน
 () 3. ธนาคารกรุงไทย () 4. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
 () 5. ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ () 6. สหกรณ์ต่าง ๆ
 () 7. กองทุนหมู่บ้าน () 8. กลุ่มออมทรัพย์

18. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินจากแหล่งใดบ้าง

- () 1. เงินกู้ในระบบ
 () 2. เงินกู้นอกระบบ
 () 3. ทั้งสองประเภท

19. ลักษณะหนี้สินของครัวเรือน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

19.1 หนี้ในระบบ

- () 1. ธนาคาร โปรตระบูชื่อธนาคาร.....
- () 2. สหกรณ์ โปรตระบูชื่อสหกรณ์.....
- () 3. กองทุนหมู่บ้าน
- () 4. กลุ่มออมทรัพย์/กลุ่มสัจจะ
- () 5. บริษัท(เช่นการผ่อนรถ).....
- () 6. บัตรกดเงินสด/การใช้จ่ายซื้อสินค้าผ่านบัตรเครดิต (เช่น อีออน เคทีซี ฯลฯ) โปรตระบู.....
- () 7. อื่น ๆ โปรตระบู.....

19.2 หนี้นอกระบบ (หากไม่มี ข้ามไปตอบข้อ 20)

- () 1. ญาติ/พี่น้อง
- () 2. นายทุนปล่อยเงินกู้
- () 3. เพื่อนบ้าน
- () 4. ร้านค้าซื้อของเงินเชื่อ
- () 5. ร้านทอง
- () 6. เล่นแชร์
- () 7. อื่น ๆ โปรตระบู.....

20. หลักประกันสินเชื่อที่ใช้ประกอบการขอสินเชื่อ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ที่ดินจำนอง
- () 2. ทรัพย์สินอื่น ๆ
- () 3. รถยนต์
- () 4. บุคคลค้ำประกัน
- () 5. รถจักรยานยนต์
- () 6. ทองคำ
- () 7. ไม่มีหลักประกัน
- () 8. อื่น ๆ โปรตระบู.....

21. ประเภทการใช้บริการสินเชื่อที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบัน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. การกู้ยืมเงิน
- () 2. การจำนำ
- () 3. การขายฝาก
- () 4. การเช่าซื้อ
- () 5. การซื้อสินค้าเงินผ่อน
- () 6. การซื้อเชื่อ

22. วัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพการทำการเกษตร (ซื้อปุ๋ย พันธุ์พืช ค่าปรับปรุงสวน ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าแรงงานในการทำสวน เครื่องจักร)
- () 2. เพื่อสร้างทรัพย์สินเพิ่ม
- () 3. เพื่อบริโภคในครัวเรือน (ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นอกเหนือจากข้อ 1 และ 2)

23. หนี้สินที่เป็นภาระหนักที่สุดของท่านในปัจจุบัน
- () 1. หนี้ในระบบ โปรตระบบซื้อสถาบันการเงิน.....
 - () 2. หนี้นอกระบบ
24. โดยรวมแล้วในปัจจุบันครอบครัวของท่านมีหนี้สินประมาณ.....บาท
25. ท่านมีเงินออมสำหรับอนาคตหรือไม่
- () 1. มีการออมในรูปแบบ.....
 - () 2. ไม่มีการออม
26. ท่านได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อจาก โครงการของภาครัฐหรือไม่
- () 1. ได้รับ จากโครงการ.....
 - () 2. ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือ
27. จากที่รัฐบาลมีโครงการแก้ไขหนี้้นอกระบบ ท่านได้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแก้ไขหนี้้นอกระบบหรือไม่ (หากไม่มีหนี้้นอกระบบไม่ต้องตอบ)
- () 1. ลงทะเบียนในโครงการ
 - () 2. ไม่ลงทะเบียน
 - () 3. ไม่ทราบข้อมูล

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อ

ในการพิจารณาเลือกใช้บริการสินเชื่อของท่าน หัวข้อข้างล่างนี้ ปัจจัยใดที่ท่านให้ความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อบ้างมากหรือน้อยเพียงใด

โดยให้ระดับ 5= มีผลมากที่สุด, 4= มีผลมาก, 3= มีผลปานกลาง, 2=มีผลน้อย, 1= มีผลน้อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าตัวเลือกในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ในการเลือกใช้บริการ	ระดับความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ					
2. อัตราดอกเบี้ย					
3. หลักประกันสินเชื่อ					
4. ให้อ่างเงินกู้สูง/วงเงินเครดิตสูง					
5. ระยะเวลาผ่อนชำระนาน					
6. ความหลากหลายของประเภทเงินกู้ที่ตอบสนองต่อลูกค้า ตามวัตถุประสงค์ของการกู้					
7. เงื่อนไขและขั้นตอนการขอสินเชื่อ					
8. ความสะดวกในการชำระหนี้					
9. ความน่าเชื่อถือของสถาบัน/ผู้ให้กู้					
10. การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์					
11. การให้บริการของพนักงานการหาลูกค้า					
12. คำแนะนำของญาติ เพื่อน					
13. อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาและอุปสรรค

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็นในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการสินเชื่อของท่านว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการสินเชื่อของท่านหรือไม่

ประเด็นปัญหา	ไม่มี	มี
1. หลักประกันในการกู้เงินไม่เพียงพอ		
2. ไม่มีผู้ค้ำประกัน		
3. ได้รับวงเงินกู้จำกัด		
4. ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเพื่อที่จะใช้สิทธิในการกู้เงินจากแหล่งเงินทุน		
5. คุณสมบัติไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาของสถาบันการเงินตามเงื่อนไขที่สถาบันการเงินวางไว้		
6. ไม่ได้รับข่าวสารเพียงพอ		
7. ความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เงิน สถาบันการเงินมีความล่าช้าในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ		
8. วัตถุประสงค์ของการใช้เงินไม่เข้าเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน		
9. การใช้สินเชื่อถูกจำกัดโดยผู้ขายสินค้าและบริการเกษตรกรไม่สามารถเลือกแหล่งสินเชื่อเองได้		

ปัญหาและอุปสรรค อื่น ๆ

.....

2. ข้อเสนอแนะ

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นางนุช วัฒนประดิษฐ์

